

Національна академія наук України
Інститут української мови

СЕРІЯ «БІОБІБЛІОГРАФІЯ ВЧЕНИХ УКРАЇНИ»

**НІНА ФЕДОРІВНА
КЛИМЕНКО**

Київ 2019

УДК 912 Клименко+ 16. [929]Клименко+81(092)
ББК 91.9.:81+81[я]
К–49

Показчик підготували:

Є.А. Карпіловська – біографічний нарис з доповненнями

Л.П. Кислюк, Ю.В. Романюк – бібліографія наукових праць, предметний та іменний показчики, довідкові списки з доповненнями

Працю рекомендувала до друку вчена рада Інституту української мови
НАН України (протокол № 9 від 3 жовтня 2019 р.)

Рецензенти:

К. Г. Городенська – доктор філологічних наук, професор (Інститут української мови НАН України)

О. Д. Пономарів – доктор філологічних наук, професор (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

К–49 НІНА ФЕДОРІВНА КЛИМЕНКО / НАН України, Інститут української мови, Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. – 3–є вид., доп. – 129 с.

Третє, доповнене, видання біобібліографічного показчика підготовлено до 80–річчя від дня народження видатного українського мовознавця – члена–кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора Ніни Федорівни Клименко. Воно містить доповнені нарис її життєвого й наукового шляху та показчики її праць з різних галузей мовознавства: україністики, елліністики, структурного, математичного, прикладного, зіставно–типологічного й контрастивного мовознавства, перекладознавства, мовної синергетики, відомості про діяльність Н.Ф. Клименко як вихователя наукових кадрів, редактора й рецензента наукових і науково–популярних видань.

Для широкого кола мовознавців і шанувальників слова.

ISBN 978–966–02–9029–7
(електронне видання)

© Інститут української мови НАН України, 2019

© Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України, 2019
©Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019

© Інститут української мови НАН України, 2014
© Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України, 2014
©Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014

© Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України, 2009
©Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009

Життя, віддане Слову

*Взискуй прожити несутно і дзвінко.
Взискуй терпіння витримати все.*
Ліна Костенко

80-річчя від дня народження Ніни Федорівни Клименко 22 жовтня 2019 р. ми будемо відзначати без неї. 30 серпня минулого, 2018, року невблаганна хвороба, з якою Ніна Федорівна мужньо боролася впродовж багатьох років, перепинила плин її земного життя. Оглядаючи його, переконуємося у справедливості вічної Істини: наука не безлика, її уособлюють яскраві особистості, ідеї, доробок і приклад яких є дороговказом та насагою для сучасників і нащадків. Саме такі постаті, як Ніна Федорівна Клименко, сприяють збереженню в сучасному українському суспільстві високого авторитету академічної науки, творять її позитивний образ в очах світової наукової та освітянської спільноти. Осмислення життєвого шляху та наукової спадщини таких учених дає змогу збагнути не лише логіку їхньої особистої долі, а й логіку розвитку тих галузей і напрямків знання, яким вони віддали свій талант дослідника, запал патріота, серце й розум громадянина.

54 роки свого життя Ніна Федорівна Клименко невтомно вивчала українську і новогрецьку мови в різноаспектних їхніх зв'язках з іншими слов'янськими та неслов'янськими мовами, культурою, історією, філософією. Її професійне життя було насичене вдумливою працею над словом, джерелами й способами його творення, чинниками його змін та усталення в мові. Словотвір і морфеміка впродовж усього життя залишалися улюбленими об'єктами її наукової творчості. Дослідницьку теоретичну працю Н.Ф. Клименко органічно й закономірно поєднувала з викладанням у вишах і вихованням нових поколінь українських філологів, з активною участю в громадському житті України, Славії загалом, Греції, з розв'язанням важливих суспільних завдань сьогодення, з обстоюванням державного статусу української мови в усіх сферах життя нашого суспільства. Її

діяльність завжди відзначалася відданістю ідеалам справжньої, високої Науки, незмінною відкритістю до нових її напрямів і проблем, методів здобуття наукового знання, принциповістю й безкомпромісністю в дотриманні високих вимог до якості наукової праці, норм етики й моралі наукового життя. Ці життєві засади й настанови Ніни Федорівни заклали виховання в сім'ї, а також у школі та університеті. Їх зміцнило й поглибило наукове академічне середовище, у якому вона сформувалася як непересічна творча особистість, талановитий і невтомний дослідник мови.

Ніна Федорівна Клименко народилася 22 жовтня 1939 року у місті Черкаси, яке на той час було ще районним центром. Робітнича сім'я Федора Даниловича і Мотрі Нечипорівни Клименків не мала великих статків, дітей своїх батьки змалечку привчали до праці, поваги до людей, до життя по совісті. Три сестри – старша Валентина, середня Ніна і молодша Тетяна – знали ціну шматку хліба, бачили, як тяжко працюють батьки, щоб не лише прогодувати дітей, а й дати їм освіту. Ніна Федорівна так згадує своїх батьків, дитинство, шкільні роки: «Батько виріс у багатодітній сім'ї. Його мати, бабуся Уляна, після війни, в 1914 році, залишилася вдовою з сімома дітьми. Ще зовсім малим батько допомагав матері прибирати школу № 7 у Черкасах, а з 14 років він працював уже самостійно. За своє життя (12.08.1911 – 26.09.1986) батько освоїв кілька професій. Багато років працював на Черкаському деревообробному комбінаті, а після роботи і у вихідні будував людям хати. Сам умів спланувати і звести будинок, скласти піч, знайти місце для криниці. Останні десять років життя батько працював у ЖЕКу. Його дуже поважали як гарного майстра, що охоче допомагав людям, був совісним і дуже шанував якісну роботу. Батько був веселий, дотепний, доброзичливий, справедливий, за це люди любили його і ласкаво називали «наш Федя». Нам він казав, що в житті головне вміти працювати, не красти і поважати людей. Моя мама – Мотря Нечипорівна (11.11.1915 – 20.1.1986) – народилася в сім'ї селян у селі Геронімівка поблизу Черкас. Зі своєю сестрою Марією вони були змалку привчені до роботи. На одному подвір'ї дружно

жила з ними сім'я дядька Власа. Голодомор 1932–1933 рр. винищив майже всю велику родину. Маму та її сестру Марію врятувала тітка Зіна, яка пішки відвела їх до Черкас і влаштувала на роботу в сиротинець. Там сімнадцятирічною дівчиною моя мама розпочала свій трудовий шлях. Була вона дуже вродлива, працьовита, добра і терпляча. Побралися вони з батьком 1936 року».

Батьки працювали, дитячих садочків тоді, тим паче в таких містах, як Черкаси, не було, тож діти на цілий день лишалися самі. Проте не байдикували й гралися, а допомагали батькам. Старші Валя й Ніна няньчили молодшу Тетянку, доглядали двох кіз, що врятували родину від голоду 1947–1948 рр. Як розповідає Ніна Федорівна: «Ми не гралися в роботу, а виконували її: жали траву серпами, давали козам їсти і пити, ходили зі старшою сестрою досить–таки далеченько на нафтобазу по хліб за карткою. Виходили, коли було ще темно, займали чергу і чекали. Питьми не боялися, важко було нести ту хлібину на 5 осіб додому. Так хотілося відламати хоч шматочок, але ні разу не зганьбилися. Ніколи не забуду, як батько після роботи приходив додому, брав свою часточку хліба, дивився на нас і казав: «Та я не хочу їсти. Поділи, Мотю, мій хліб дітям».

Все літо з сестрою Валею і з сусідками–бабусями ходили дроти кору на берег Дніпра. Тоді плотами приганяли по Дніпру колоди на деревообробний комбінат. Робітники зв'язували їх по кілька штук, коні тягнули їх на берег і ми деркачами здирали з колод кору. Набирали її у мішки, прив'язували їх до себе мотузками, а далі несли на собі кварталів п'ять додому. То були наші дрова на зиму.

Тодішні маленькі й зелені, затишні Черкаси були поділені на «райони», що по–народному називалися так: наш низ – Митницею, три райони на пагорбах – Казбетом, Кривалівкою та Соснівкою. Нашу Митницю, що прилягала до Дніпра, в народі називали ще Жабокряківкою. Після війни на ній уціліла лише частина хат, було багато згарищ, незаритих окопів, ям від бомб. Там збиралася вода, розводилися жаби, що дружно квакали, вітаючи

тепло. Ті жаб'ячі хори важко забути, як і циганські табори, що оселялися в шатрах на пустих, порослих травою землях на все літо і багато років підряд.

Шкода, що ту Жабокряківку, її колорит, людей, які знали добре один одного, зруйнували за планом будівництва великих ГЕС на Дніпрі. Будинки знесли, район затопили, але згодом Жабокряківка проросла знову. На літо розлита й неглибока вода підсихала, та, що зоставалася, починала гнисти, розводилися хмари комарів. Так було з року в рік. Поступово район той підсушили, намили піску, побудували нові висотні будинки, річковий порт, магазини, зробили зону відпочинку. Вода ввійшла у межі проритого каналу, по якому ходять пароплави і ракети. Власне, зробили так, як пропонували розумні люди від початку: прорити канал, зробити дамбу, зберегти землю і багаті луки й ліси біля Дніпра. Та втраченого не повернути».

Війну сім'я пережила в Черкасах. В 1946 р. Ніна і старша сестра Валя пішли до школи. Були в одному класі, бо перед тим Валя дуже тяжко хворіла. Спочатку вчилися у семирічній школі № 7, а потім – у середній школі № 1, що була далеко від дому, у центрі Черкас. Цю школу та її вчителів Ніна Федорівна згадує з незмінними теплотою і вдячністю: «Це була базова школа для педагогічної практики студентів Черкаського педінституту, нинішнього Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. У школі працювали справжні вчителі–народники. З великою любов'ю пригадую вчительок української мови і літератури Олександрю Платонівну Опаренко, російської мови і літератури Віру Яківну Недашківську, географії Ему Йонівну Медведівську, завуча школи Міну Ізраїлівну Зельцер, вчителів фізики Миколу Степановича Росинського і математики Гліба Ілліча Бабича. Їх уроки були дуже цікаві, вони вели гуртки, працювали додатково і безкоштовно з тими, хто погано вчився. Були вони і вимогливі, і доброзичливі, співали з нами в хорі, працювали в драмгуртках і на дослідних ділянках. Для нас школа була другою рідною домівкою. Нам було цікаво». Школу Ніна Федорівна закінчила із золотою медаллю 1956 року і вирішила вступати до Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Батьки

відмовляли її: боязко було так далеко від дому відпускати дитину та й жила родина скрутно. Просили вступати до Черкаського педінституту, однак Ніна дуже хотіла вчитися саме в Київському університеті і наполягла на своєму. «На філфак, – згадує той період свого життя Ніна Федорівна, – був великий конкурс, по 10 осіб на місце. Приймали золотих медалістів після співбесіди. Через день по приїзді, втративши від хвилювання голос, я пішла на комісію. Вів її, як я потім довідалася, разом із М.С. Зарицьким та І.Я. Заславським Андрій Васильович Кулінич, який пізніше очолював кафедру російської літератури на філологічному факультеті КДУ. Саме він заступився за мене, сказавши, що співбесіду можна проводити і пошепки, ніде ж бо не написано, що тільки голосно. «У неї голос прорежеться потом», – сказав він рішуче членам комісії. Так пошепки ми й бесідували, після чого мені сказали, що я буду студенткою». Так Ніна Федорівна Клименко стала студенткою відділення російської мови та літератури філологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. За її словами, в університеті з 1956 до 1961 року «минули мої напівголодні і найщасливіші п'ять років життя». Вчилася вона охоче і наполегливо, жила в гуртожитку на саму стипендію, спочатку одержувала підвищену, а з третього курсу – Ленінську стипендію. Проте все одно жила скрутно, тож ходила з друзями–однокурсниками на підробітки.

Н.Ф. Клименко, як і багато інших хлопців та дівчат з міст і сіл усієї України, що вчилися тоді в Київському університеті, не лише жадібно всотувала знання, а й знайомилася зі скарбами української й світової культури, що їх щедро відкривали для студентської молоді музеї та театри столиці. З цього покоління обдарованої, спраглої до життя молоді, яка пережила війну і вміла цінувати кожную хвилину мирного життя, виросло чимало видатних науковців та діячів української культури, якими нині пишається Україна, яких знають і шанують далеко за її межами. Ніна Федорівна Клименко в цій славній когорті учених, письменників, митців другої половини ХХ століття посідає своє гідне місце.

«На викладачів нам поталанило, – з вдячністю каже Ніна Федорівна. – Літературу нам читали В.І. Маслов, О.А. Назаревський, І.Я. Заславський, А.В. Кулінич, російську мову – Т.П. Малина, О.М. Барзилович, М.О. Карпенко, В.О. Сиротіна, українську мову – І.К. Кучеренко, німецьку мову нам викладав колишній розвідник С.М. Віхнін. Пам’ятаю, як ми переживали і плакали за ним, коли він раптово помер молодим у с. Велика Виска на Кіровоградщині після нічного переїзду з нами, студентами, у вагонах–корівниках. Ми їхали на сільськогосподарські роботи у вересні. Латину нам читала Т.М. Чернишова, а чеську й словацьку мови – Ян Моринець з Чехословаччини. Старше покоління викладачів було для нас взірцем інтелігентності, високої освіченості й професійності. Молодше – вражало мужністю. А.В. Кулінич, який пройшов війну, втратив руку, читав сучасну російську літературу натхненно, розповідав нам про творчість уже «дозволеного» С. Єсеніна, символістів, Андрія Белого. І.К. Кучеренко майстерно розкривав логіку теоретичної граматики української мови. Обидва вони були для нас взірцем порядності. Про них студенти казали: «Це – совість факультету». Вчилися ми залюбки, цікавилися всім: знайомилися з Києвом, ходили в театри, музеї, на різні вечори й концерти. Жили з надією, вірили, що труднощі подолаємо. У групах панував дух дружби, байдужих не було, хоча за своїм складом вони були дуже різні. З нами вчилися колишні військові, старші за нас, 17–18–річних, на десять років, вихідці з родин службовців та інтелігентів і багато – з робітників і селян. Нас єднало справжнє братерство, особливо в групі, що сформувалася на третьому курсі в 1958 р. для вивчення новогрецької мови».

1958 рік став початком нового важливого етапу в житті студентки–філолога Ніни Клименко – початком її формування як всесвітньо відомого сьогодні вченого–еллініста, засновника в 1999 р. разом з іншим відданим учнем Андрія Олександровича Білецького і Тетяни Миколаївни Чернишової – професором Олександром Даниловичем Пономаревим першої в Україні кафедри елліністики в Київському національному університеті

імені Тараса Шевченка. Понад 40 років наполегливої, невтомної наукової і перекладацької праці, пропаганди мови і культури Греції в Україні і дбайливого вивчення мови греків українського Надазов'я – румеїв пролягли між цими двома датами. Довгий цей шлях, з якого не звернули вірні й талановиті учні видатних учених–елліністів України А.О. Білецького і Т.М. Чернишової, привів їх до втілення мрії своїх учителів про такий науково–просвітницький і культурний університетський осередок еллінізму в Україні.

Сама Ніна Федорівна вважає, що Андрій Олександрович Білецький і його дружина Тетяна Миколаївна Чернишова зіграли особливо значущу роль в становленні її як особистості й науковця. Це були не тільки викладачі, куратори, наставники, вони стали для студентів проводирями в надзвичайно принадний світ витонченої культури, науки, ерудиції, високого професіоналізму і непохитної відданості обраній справі і духовним ідеалам. Між студентами–елліністами першого випуску і подружжям Білецьких встановилися міцні і щирі стосунки взаємної поваги і підтримки, які не ослабли й після завершення їх навчання в університеті. До останніх днів життя Тетяни Миколаївни і Андрія Олександровича Ніна Федорівна й інші студенти–елліністи першого випуску не поривали тісних людських і наукових зв'язків з ними, підтримували вчителів, допомагали їм у наукових і життєвих справах, опікувалися ними, особливо тяжко хворою Тетяною Миколаївною в останні 10 років її життя, і всіляко пропагували наукові здобутки подружжя Білецьких. Як раділи всі учні, колеги, друзі Білецьких, коли 1996 р. завдяки старанням Н.Ф. Клименко, О.Д. Пономарева й А.М. Чердаклі світ нарешті побачила книжка Андрія Олександровича Білецького «Про мову і мовознавство». У ній були зібрані його лекції із загального мовознавства, курсу, який він читав в Київському університеті понад 30 років і над удосконаленням якого невтомно працював усе життя.

А в далекому 1958 році Тетяна Миколаївна читала студентам–третьокурсникам новогрецьку мову та літературу, Андрій Олександрович –

історію Греції, давньогрецьку й новогрецьку діалектологію, загальне мовознавство. «Ми дивилися на них, як на богів, – розказує Ніна Федорівна. – Вони дуже багато знали, розповідали нам, тактовно підказували, оберігали, влаштовували перекладацьку практику в Україні і в Москві, вчили думати й аналізувати мовний матеріал, літературу, життя». У своїй статті до 70-річного ювілею Тетяни Миколаївни в 1998 р. Ніна Федорівна назвала свого Вчителя «елліністкою з Божої ласки» і так згадувала роки, коли першою в Україні їх група почала вивчати новогрецьку мову. Не було ще жодної навчальної літератури для її викладання і «Тетяна Миколаївна сама на друкарській машинці упродовж трьох років для нас друкувала і граматичний матеріал, і тексти. Крім лекцій, організовувала екскурсії по Києву, до музеїв, на виставки, під час яких ми готувалися стати гідями–перекладачами. Вона виводила нас у люди, щедро віддаючи свої знання викладача і досвід перекладача»¹. Свою відданість улюбленим учителям студенти Андрія Олександровича і Тетяни Миколаївни довели у 1960-му році, коли Білецьких «виховували» в університеті за вільнолюбство та інакомислення. Жоден зі студентів групи, як з гордістю згадує Ніна Федорівна, «не дав свідчень проти них. Хоча наполягань було чимало і погроз теж. Нам було дико підтверджувати чужі наклепи на них, мовляв, Тетяна Миколаївна пропагувала Айзенхауера, а Андрій Олександрович збирав біля себе богему, і багато інших нісенітниць. На щастя, ті часи минули, настали інші».

Багато зробили Андрій Олександрович і Тетяна Миколаївна для вивчення мови греків Надазов'я – румейського діалекту новогрецької мови. Три роки під їх керівництвом група студентів–елліністів, в якій вчилася Ніна Федорівна, їздила в села Надазов'я вивчати румейський діалект греків України. На початку 60-х років, коли родина Білецьких разом зі студентами

---

¹ Ніна Клименко. Елліністка з Божої ласки (до 70-річчя від дня народження Т.М.Чернишової) // Записки Історико–філологічного товариства Андрія Білецького. – К., 1998. – Вип. II. – С.15.

розпочинала цю роботу, треба було мати неабияку мужність взагалі стверджувати, що є такий народ в Україні – румеї – і що він має свою мову і літературу, історію, фольклор, свої звичаї. Адже після хвилі репресій 1937 року, коли сталінська влада, реалізуючи ідею «злиття народів», знищила в Надазов'ї національні школи з грецькою мовою навчання, театр, альманахи, газети, місцеву грецьку інтелігенцію, стало небезпечно зізнаватися і писати в паспорті про належність до греків, навіть згадувати про їхній своєрідний діалект, не те що вивчати його. У 1950–60-х роках репресії вже не виливалися у фізичне знищення людей, але ідеологічний тиск на національну самосвідомість греків Надазов'я, їх духовне життя аж ніяк не послабився².

«Пригадую, – розповідає Ніна Федорівна про ті літні місяці, насичені напруженою працею, враженнями від нових місць і зустрічей з носіями румейських говірок, – як у діалектологічних експедиціях А.О.Білецький вів школу так званих українських перипатетиків. Так жартома він називав нас, студентів. Жили ми з викладачами, як правило, в спортзалах при школах, харчувалися абияк, їли гуртом і в основному за рахунок викладачів, бо добові були мізерні. Але яка то була школа для нас, студентів! Андрій Олександрович по дорозі до інформантів розповідав нам про звичаї греків, вечорами він читав зоряне небо, як на астрономічній карті (бо збирався ж бути астрономом!), згадував своїх батьків, відпочинки в Коктебелі в будинку М.Волошина. На прохання Тетяни Миколаївни місцеві жителі часто приходили до нас у спортзали або клуби, співали місцевих пісень, показували танці, розповідали про свої звичаї. Тетяна Миколаївна невтомно записувала розповіді греків і одночасно вчила нас азів польової дослідницької роботи. Після повернення з експедицій ми під керівництвом Андрія Олександровича і Тетяни Миколаївни писали курсові роботи, осмислювали зібрані матеріали». Так з'явилися перші дослідницькі праці Ніни Федорівни: курсові роботи «Прикметники в сартанській говірці румейського діалекту» та «Займенники сартанської говірки порівняно з займенниковою системою димотики»,

---

² Там само. – С.11.

дипломна робота «Зіставний аналіз основокладання дієслів у новогрецькій та російській мовах». Керівниками цих розвідок, що позначили перші кроки Н.Ф.Клименко на мовознавчій ниві, були Андрій Олександрович Білецький і Тетяна Миколаївна Чернишова. До проблем, порушених у дипломному дослідженні, Ніна Федорівна повернеться у своїх пізніших наукових працях з україністики, елліністики, зіставного й контрастивного мовознавства.

Особливого значення у мовній підготовці студентів Андрій Олександрович і Тетяна Миколаївна надавали перекладацькій роботі, залучали до неї своїх учнів. Перекладали з новогрецької українською і з української новогрецькою, пропагуючи в такий спосіб не лише новогрецьку літературу в Україні, а й українську літературу – в Греції. Саме Білецькі зі своїми першими учнями–елліністами познайомили Грецію з творами Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки. Ніна Федорівна глибоко переконана в тому, що завдяки роботі над грецькими підрядниками творів Великого Кобзаря Андрій Олександрович і Тетяна Миколаївна заново відкрили своїм учням Шевченка. «Це були справжні текстологічні студії. Без декларативних штампів. Учителі розкривали нам глибини поетового світобачення. Поет став нам рідним ще й тому, що Андрій Олександрович і Тетяна Миколаївна знали напам'ять багато текстів Кобзаря, а ми тягнулися за ними, наслідували їх». Результати роботи над підрядними перекладами творів класиків української літератури – Тараса Шевченка і Лесі Українки – лягли в основу перших наукових статей Ніни Федорівни – «Співець українського народу», що була опублікована в грецькому журналі «Пірсос (Смолоскип)» у 1961 році, коли її авторка ще була студенткою, і «Леся Українка», яка побачила світ на сторінках кіпрського журналу «Неа епохі (Нова епоха)» в 1963 р. Енциклопедичні знання Андрія Олександровича і Тетяни Миколаївни в різних гуманітарних галузях вражали всіх, хто мав щастя вчитися у них або спілкуватися з ними. Згадує про це з незмінними вдячністю та захопленням і Ніна Федорівна: «Пригадую, як ми з А.М. Чердаклі перекладали в 1994–1995 рр. дуже непростий текст твору видатного сучасного грецького

філософа Христоса Янараса «Нерозривна філософія», який побачив світ 2000 р. у київському видавництві «Основи». У ньому йдеться про історію філософії в Греції від античних часів до наших днів, про ідеї і внесок грецьких мислителів у розвиток європейської філософської думки, тому автор подає в своїй книжці цитати з Платона, Аристотеля, Оригена та з розвідок багатьох інших філософів Європи в оригіналі (отож, давньогрецькою, німецькою, французькою та іншими мовами). Ми вирішили порадитися з Андрієм Олександровичем з приводу деяких перекладів і поїхали до нього в Бучу, де він тоді мешкав. Андрій Олександрович пошкодував, що там не було в нього повних текстів творів. Проте при нас, без словників, він звіряв наші переклади з цитатами, коментував їх і вносив певні уточнення». Христос Янарас високо оцінив український переклад своєї праці, здійснений Н.Ф. Клименко і А.М. Чердаклі. У своєму листі до них з Атен від 4 жовтня 2000 р. він писав: «Ваш переклад – справжній подвиг. Я маю добре уявлення, яку велику за обсягом роботу ви виконали. Хочу щиросердно подякувати вам за це».

Родина Білецьких стала в Києві визнаним духовним осередком не тільки для греків, а й для української інтелігенції. І вчителі охоче вводили своїх студентів у це гроно високоосвічених, національно свідомих, неповторно талановитих людей. «Видатні греки, що приїздили до Києва, – розповідає Ніна Федорівна, – обов'язково відвідували Білецьких. Нас, студентів, залучали до роботи з ними як перекладачів. Так, ми спілкувалися з письменниками Темосом Корнаросом, Менелаосом Лудемісом, Дидо Сотиріу, Софією Мавроїді–Пападакі, Еллі Алексіу, всесвітньовідомою артисткою Мілені Меркурі. Ми чули розповіді Вчителів про зустрічі з Янісом Рицосом, Костасом Кодзясом, Антонісом Самаракісом. Родина Білецьких познайомила мене і О.Д. Пономарева з Григорієм Порфіровичем Кочуром, Миколою Лукашем, Дмитром Паламарчуком, Борисом Теном. На своїх лекціях із сучасної грецької літератури Тетяна Миколаївна з великою повагою і любов'ю розповідала нам про цих перекладачів, їхню трагічну

долю, мужність, жертвоне служіння українській культурі. У 1959 р. на зустрічі в Київському університеті з грецьким письменником М. Лудемісом вона підвела мене до Г.П. Кочура. Був він привітним, здавався беззахисним, а коли розповідав про щось з літератури, історії перекладу виростав у велетня. Г.П. Кочур часто бував удома в Білецьких. На багатьох тих зустрічах бувала і я, туди часто приходив Вадим Скуратівський. Там вони обговорювали з Григорієм Порфіровичем літературні й перекладознавчі проблеми, мовні питання, проблеми укладання антологій світової поезії для дітей, нові цікаві книжки. Це були спокійні бесіди, дискусії, але такого інтелектуального рівня, якого я не спостерігала потім на жодній науковій конференції. Такі ж насичено інформативні, цікаві були семінари з перекладу, які кілька місяців (поки дозволяло начальство!) вів Г.П. Кочур в університеті. Він був прекрасним викладачем. У мене постійно виникало відчуття, що я спілкуюся з живими енциклопедіями, геніями. Дивувала їхня простота, природність у спілкуванні з різними людьми, непоказна скромність і гідність. Такими ж цікавими були Ірпінські зустрічі у Кочурів, де дбайлива Ірина Михайлівна – дружина Григорія Порфіровича намагалася всіх обігріти й підтримати добрим словом, у Будинку творчості, де іноді відпочивали Білецькі».

Тетяна Миколаївна Чернишова пішла з життя в ніч на 2 березня 1993 року на 66–му році життя. Андрій Олександрович Білецький ненадовго пережив її – його не стало 10 квітня 1995 року. До останнього їх дня Ніна Федорівна не поривала тісних зв'язків зі своїми Вчителями, опікувалася ними і чим могла допомагала. «З подружжям Білецьких, – розповідає вона про вже далекі 1960–і роки, – ми поріднилися. Андрій Олександрович був хрещеним батьком моєї старшої доньки Оксани. Їхня Марія (Маня, як її називали в родині) і моя Оксана дружили і росли разом. У нас була традиція – щонеділі ми зустрічалися на Русанівці (жили ми неподалік у соцмістечку, ходили в гості один до одного з дітьми пішки) і їхали в Гідропарк. У мене була нагода близько спостерігати батьківське щастя Білецьких, його випромінювали вже немолоді тоді тато й мама. Андрій

Олександрович уперше став татусем у 55 років. Він усе робив, аби Маня росла здоровою і щасливою. Ніколи не забуду ті хвилини в Гідропарку, коли наші дівчатка захотіли з'їхати з американської гірки. Ми з Тетяною Миколаївною ніяк не могли наважитися на це. Безстрашний Андрій Олександрович спускався з дівчатками тією гіркою, яка гриміла так, що у нас аж ноги хололи від страху.

Усі ми радо бували в обсерваторії біля павільйону Сонця, неподалік мешкали друзі родини Білецьких О.П. Пророченко з чоловіком. Там, у лісі, кілька років підряд 6 вересня Білецькі, Пономареви і ми відзначали день народження Марії Білецької. На природі Андрій Олександрович і Тетяна Миколаївна влаштовували театральні вистави. Андрій Олександрович був вигадливим і діти веселилися невимушено і з захопленням. Андрій Олександрович був незмінним Дідом Морозом на Новий рік. Дуже любили Маня і Оксана малювати разом із Андрієм Олександровичем, а з Тетяною Миколаївною вони вигадували казки, які нам розповідали по черзі. Разом із Тетяною Миколаївною та Марією кілька разів (у 1976 – 1979 роках) ми відпочивали в невеличкому естонському містечку Пярну. Тихому, напрочуд акуратному і дуже сучасному. В Пярну ми вперше відвідали в образотворчому музеї виставку художників–авангардистів. Там ми ходили на вистави в театр, були на співочому полі і чули, як тисячі людей разом співали народні пісні. По дорозі до Талліна, звідки мали повертатися до Києва, ми на півтора дня зупинялися в готелі аеропорту, аби познайомитися з Талліном. Ми пішки мандрували старим містом, заходили в мальовничі старовинні аптеки, крамниці, в музеї. Вражень було так багато, що всі забували про ноги, які–таки дуже боліли. Утім, поруч із Тетяною Миколаївною не можна було скаржитися. Уже в ті роки її тяжка хвороба (розсіяний склероз) давалася ознаки. Їй дуже боліла ліва нога, але вона терпіла. Біля нас ходила тиха й незламна мужність. Такою сильною духовно була наша розумна і добра Тетяна Миколаївна. Згодом, коли хвороба все дужче вражала її тіло, ця мужність виявлялася ще більше. Тетяна Миколаївна трималася з усіх сил.

Понад усе вона любила людей, спілкування з ними і мала великий запас духовності. Доземний уклін моїм Учителям за те, що були і є, що виводили в світ широкий, що вчили нас бути людьми і жити для людей».

У 1961 р. Ніна Федорівна закінчила Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. Свій трудовий шлях Ніна Клименко розпочала в Українському товаристві дружби та культурних зв'язків із зарубіжними країнами у Києві. Тут неабияк прислужилися не лише її добре знання новогрецької та німецької мов, а й досвід гідної перекладача, здобутий в університетські роки під керівництвом Андрія Олександровича Білецького і Тетяни Миколаївни Чернишової. На різних посадах – відповідального секретаря Українського відділення Товариства радянсько–німецької дружби і культурного зв'язку, старшого референта – Ніна Федорівна пропрацювала у Товаристві до жовтня 1964 р. Ці роки були позначені напруженою відповідальною працею, спілкуванням з цікавими людьми, які приїздили до України з Греції, братніх країн соціалістичного табору, набуттям мовного й життєвого досвіду, першими поїздками з делегаціями України на о. Кіпр і в тодішню Східну Німеччину – Німецьку Демократичну Республіку (НДР).

У 1962 році в Інституті мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР було відкрито новий відділ теорії української мови та структурно–математичної лінгвістики. Завідувачем його був призначений тоді ще кандидат філологічних наук Михайло Андрійович Жовтобрюх. Групу фахівців з нового напрямку в українському мовознавстві – структурно–математичної лінгвістики очолила кандидат філологічних наук Валентина Сидорівна Перебийніс. Її було запрошено до відділу на посаду старшого наукового співробітника з Черкаського педінституту, де вона завідувала кафедрою іноземних мов. З цього часу бере свій початок історія становлення фундаментальної академічної школи структурної, прикладної, математичної, а згодом і комп'ютерної лінгвістики, біля витоків якої стояли В.С. Перебийніс, її колеги по відділу та учні. 1964 року в Інституті мовознавства було оголошено перший набір до аспірантури з нової

спеціальності 10.02.21 – структурна, прикладна та математична лінгвістика. Першими аспірантами Інституту з цієї спеціальності стали Ніна Федорівна Клименко і Людмила Антонівна Алексієнко. Так тодішнє керівництво Інституту мовознавства, його директор – академік І.К. Білодід, створивши новий відділ і сприяючи підготовці фахівців з нової мовознавчої спеціальності, відгукнулися на розвиток науково–технічного прогресу в Україні, нові потреби українського суспільства і нові завдання українського мовознавства.

Темою своєї кандидатської дисертації Ніна Федорівна обрала вивчення словотвірної системи сучасної української мови за допомогою новітніх структурних і формально–логічних методів, зокрема, активно використовуваної в тогочасних структурних дослідженнях аплікативної породжувальної моделі С.К. Шаумяна. У ці роки відбувалося активне формування теорії і практики словотворення як самостійної галузі наукових досліджень, усталювався погляд на словотвір як окрему підсистему мови і розділ її теоретичної граматики. Тож застосування до його вивчення нових методів структурного аналізу мови, яке поставила своїм завданням Н.Ф. Клименко, відкривало перспективи одержання нових важливих теоретичних і практичних результатів. Дисертацію Ніна Федорівна готувала під керівництвом Валентини Сидорівни Перебийніс, яка в 1968 році очолила відділ структурно–математичної лінгвістики Інституту. Саме доктору філологічних наук, професору Валентині Сидорівні Перебийніс, визнаному фундатору школи української структурної, математичної, прикладної лінгвістики та лінгвостатистики, завдячує Ніна Федорівна вмінням глибоко зазирнути у будову того чи іншого мовного об’єкта, збагнути його природу і місце у системі мови та у мовній діяльності суспільства, створити вірогідні моделі мовних явищ, що в руках вдумливого дослідника слугують надійним інструментом одержання нової важливої інформації про мову, її місце в житті окремої людини і суспільства, закономірності її побутування і розвитку в часі та просторі. У 1967 р. після закінчення аспірантури Н.Ф. Клименко

прийняли на роботу в Інститут мовознавства і призначили на посаду молодшого наукового співробітника відділу теорії української мови та структурно–математичної лінгвістики, а з 1 листопада 1968 р. – молодшого наукового співробітника новоствореного окремого відділу структурно–математичної лінгвістики. У цьому відділі Ніна Федорівна працювала до останніх днів життя, з ним пов'язані основні етапи її наукового зростання, визначальні події в її науковому житті та її непересічні здобутки на ниві українського мовознавства.

1970 р. Ніна Федорівна в спеціалізованій ученій раді Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні успішно захистила дисертацію на тему «Система афіксального словотворення сучасної української мови», здобувши ступінь кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.21 – структурна, прикладна та математична лінгвістика. За матеріалами цієї дисертації 1973 року в академічному видавництві «Наукова думка» вийшла друком її однойменна монографія. У цій праці Ніна Федорівна ґрунтовно описала склад українських афіксів – префіксів і суфіксів, їх позиційні та комбінаторні властивості у різних типах структур слів основних повнозначних частин мови, яким властиве розгалужене словотворення – іменників, дієслів, прикметників і прислівників. За допомогою аплікативної породжувальної моделі С.К. Шаумяна Н.Ф. Клименко згенерувала всі можливі типи структур українських слів цих частин мови, в побудові яких можуть брати участь афікси. Теоретично можливі згенеровані структури (генотипи) вона зіставила з реальними українськими словами (фенотипами), засвідченими словниками і текстами. У такий спосіб вона виявила міру реалізації словотвірного потенціалу афіксальної системи сучасної української мови, встановила причини відсутності у мові тих чи інших теоретично можливих слів. Здійснене дослідження дало їй змогу сформулювати важливі закономірності морфемної і словотвірної будови сучасного українського слова. Ідеї, теоретичні та практичні результати цієї своєї першої серйозної

монографічної праці Н.Ф.Клименко творчо розвинула в наступних дослідженнях.

Працюючи вже на початку ХХІ століття над історією відділу структурно–математичної лінгвістики для загальної історії Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України за 75 років його існування (1930–2005), Ніна Федорівна виділила три основні етапи досліджень відділу. До виконання найважливіших праць, які й визначили наукове «обличчя» колективу відділу на кожному з цих етапів його історії, Ніна Федорівна Клименко зробила вагомий внесок. Основним об'єктом її аналізу незмінно була українська мова, втім, конкретні проблеми її вивчення Ніна Федорівна розглядала в контактах і заставленні з іншими мовами, які вона добре знала: російською, новогрецькою, німецькою. Наукові завдання вивчення структури й системи, закономірностей функціонування морфемної, словотвірної, лексичної систем української мови вона розв'язувала як у планових колективних працях відділу, так і в своїх індивідуальних наукових розвідках.

Перший етап наукової діяльності відділу (1962–1970 рр.) відзначили праці, в яких «за допомогою структурних і статистичних методів вивчалися різні рівні системи української мови, її фонологічна, морфологічна, синтаксична, словотвірна, лексична підсистеми»³. У ті роки згорання хрущовської «відлиги» і шелестівської другої українізації, повернення до сталінських ідей «злиття народів» здійснювати таке масштабне вивчення сучасного стану української мови із застосуванням найновітніших методів наукового її аналізу було зовсім непросто. Тим вагомішим з позицій сьогодення стає внесок відділу в цілому і Ніни Федорівни Клименко зокрема до розвитку української структурної та математичної лінгвістики, лінгвостатистики та моделювання мови. У ці роки з'являється низка праць Н.Ф. Клименко, що переконливо продемонстрували можливості методів

---

³ Н.Ф. Клименко. Структурно–математична лінгвістика // Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України: 1930–2005. Матеріали до історії. – К.: Довіра, 2005. – С.299.

структурного аналізу в дослідженні мовних явищ. Вони були узагальнені в стрункій теорії структурної організації афіксальної системи сучасної української мови, обґрунтованій в її вже згаданій вище кандидатській дисертації. Це такі розвідки, опубліковані в різних наукових збірниках і в академічному журналі «Мовознавство», як: «Структурна характеристика слова», «Про невикористані можливості словотвору української мови», «Про закономірності сполучуваності афіксів сучасної української мови» (всі – 1968 р.), «Аналіз утворення слів типу *заріччя, узбережжя* за аплікативною моделлю» (1969 р.), «Розмежування лексичних омонімів за допомогою словотворчих засобів», «Структурно–типологічне зіставлення словотворчих систем української і новогрецької літературних мов на основі АПМ» (обидві – 1970 р.) та інші.

Дослідження структури мови, здійснені відділом протягом 1960–х років, було підсумовано 1972 р. у колективній праці «Структурна граматика сучасної української літературної мови (проспект)», у створенні якої Н.Ф. Клименко разом з В.С. Перебийніс, М.П. Муравицькою та Т.О. Грязнухіною взяла активну участь. Їй належать такі розділи цієї праці, як «Парадигма прикметників» та «Породження слова з морфем». На жаль, подальшій роботі на цій ділянці структурного аналізу української мови і вивершенню цього цікавого теоретичного задуму стала на заваді інша не менш масштабна і складна теоретична і практична робота відділу – статистичне обстеження текстів української художньої прози і укладання частотного словника цього функціонально–стильового різновиду української мови. Її виконання потребувало надзвичайного напруження сил усіх співробітників відділу, оскільки через відсутність комп'ютерів усі підрахунки, необхідні для статистичного аналізу півмільйонної текстової вибірки, вони виконували вручну.

1969 р. світ побачив пробний зошит «Частотного словника сучасної української художньої прози», який Ніна Федорівна готувала разом з іншими співробітниками відділу під керівництвом Валентини Сидорівни Перебийніс.

Цей новий для української лексикографії тип словника у двох томах вийшов друком у 1981 р. в академічному видавництві «Наукова думка». Такий результат понад 10-річної наполегливої творчої роботи відділу становив статистичну модель функціонування лексичної, граматичної, словотвірної, стилістичної систем української мови в прозових художніх творах українських письменників – визнаних майстрів слова. Отже, корпус словника вмістив частотні характеристики слів тогочасного активного українського лексикону, на підставі якого можна було зробити важливі висновки про українськомовну картину світу, стан мовної свідомості українців, зафіксований текстами 1950–1970-х років. Ніні Федорівні у цій праці належить солідна пайка, а здобутий досвід лінгвостатистичного аналізу мови прислужився їй для дальшого поглибленого вивчення будови та функціонування морфемної і словотвірної систем української мови.

Окреме місце в науковому доробку Н.Ф. Клименко 1970-х років посідають праці з порівняльної граматики, зокрема морфології та словотворення української і новогрецької мов. Вони були надруковані у новому щорічному науковому збірнику, який з 1973 р. почала видавати кафедра математичної лінгвістики кібернетичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка на чолі з доктором філологічних наук, професором Фіоніллою Олексіївною Нікітіною. Він виходив українською і російською мовами спочатку під назвою «Математическая лингвистика», а з 2-го випуску, виданого 1974 р., – «Структурная и математическая лингвистика». Цей щорічник виходив регулярно до 1981 р., коли було ліквідовано кафедру математичної лінгвістики в Київському університеті, а отже, й припинено видання її друкованого органу. Це був ще один з парадоксів нашого наукового й освітянського життя. Коли в СРСР починалася доба комп'ютеризації, дедалі гостріше ставилися питання створення нових ефективних технологій опрацювання інформації, передусім мовної, в Київському університеті зліквідували кафедру, яка майже 30 років готувала фахівців, покликаних виконувати це важливе завдання науково-

технічної революції в суспільстві. Наслідки цього щонайменше недалекогоглядного рішення керівництва Київського університету відчуваємо й донині, оскільки всі зусилля відновити в ньому повноцінну кафедру, яка готувала б фахівців зі структурної, математичної, прикладної лінгвістики, філологів, здатних використовувати у розв'язанні теоретичних і практичних проблем мовознавства новітні комп'ютерні технології опрацювання мовної інформації, на превеликий жаль, досі не увінчалися успіхом.

До редколегії вищезгаданого збірника входили такі відомі вчені, фахівці в галузі не лише структурної, математичної та прикладної лінгвістики, а й загального мовознавства, лінгвостеміотики, порівняльно-історичного мовознавства, як А.О. Білецький, Ф.О. Нікітіна, Е.Ф. Скороходько, В.В. Акуленко, М.П. Муравицька. За цей час у збірнику побачила світ низка праць Н.Ф. Клименко з різних проблем структурного аналізу словотвору, лексики, граматики мов, а саме: «Типологічне вивчення дієслів сучасної української і новогрецької мов» (1973 р.), «Складні дієслова в українській і новогрецькій мовах» (1974 р.), «Акцентуаційні властивості прикметникових суфіксів у сучасній українській мові» (1976 р.), «Парадигми прикметникової словозміни в сучасній українській мові» (1978 р.) та «Про функціональний підхід до пояснення словотворчих явищ» (1981 р.).

Цей період позначений і участю Ніни Федорівни, вже визнаного фахівця з морфеміки, словотворення та морфології сучасної української мови, у створенні авторитетних колективних академічних праць, які істотно теоретично поглибили й доповнили важливим фактичним матеріалом 5-томну академічну граматику української мови «Сучасна українська літературна мова». Колектив Інституту мовознавства видавав цю граматику за редакцією академіка І.К. Білодіда протягом 1969–1973 рр. У 1975 р. як результат подальшого вивчення проблематики, опрацьованої в томі «Морфологія» (К., 1969), із зосередженням уваги на дискусійних і малодосліджених явищах було видано колективну монографію «Морфологічна будова сучасної української мови», у створенні якої взяли

участь, крім Ніни Федорівни, А.П. Грищенко, Н.М. Сологуб, Г.М. Гнатюк, Г.Х. Щербатюк, О.Ф. Пінчук, А.В. Лагутіна. Редактором монографії був М.А. Жовтобрюх. Перу Ніни Федорівни Клименко тут належить розділ «Морфологічна будова композитів». Ця серйозна праця узагальнила її попередні результати вивчення композитів різних частин мови, починаючи від її дипломної роботи в університеті, і заклала теоретичне й методико–процедурне підґрунтя для аналізу української складної (кількакореневої) лексики, на якому Ніна Федорівна зосередила свої основні дослідницькі зусилля впродовж наступних 10 років.

1979 р. колектив співробітників відділу структурно–математичної лінгвістики на чолі з Марією Михайлівною Пещак видав монографію «Морфемна структура слова». Ніна Федорівна написала для неї такі розділи, як «Способи класифікації словозмінних парадигм», «Сполучуваність ознак змінних прикметників у межах слова», «Структурні властивості словозмінних основ прикметників». Ця оригінальна праця подала формально–логічні моделі морфемної будови змінюваних слів різних частин мови, які уможливили встановлення їхніх парадигматичних класів. В основу формалізованої класифікації слів були покладені набори флексій, морфонологічні чергування в основі слова та схеми властивого йому наголошення. Виявлені ознаки морфемної будови слова зайвий раз довели дію у мові як системі знаків принципу семіотичної переваги, згідно з яким невелика кількість формальних ознак дає змогу описати основну масу слів мови. Отже, для кожного розряду змінюваних слів автори монографії встановили ядро і периферію властивих їм типів морфемної будови. Розроблена детальна формалізована класифікація морфемної структури змінюваних слів згодом лягла в основу алгоритмів і програм аналізу і синтезу слів за допомогою комп'ютера. Вони увійшли до складу системи автоматичного морфологічного аналізу тексту, створеної співробітниками відділу структурно–математичної лінгвістики Т.О. Грязнухіною, Л.В. Орловою, Н.П. Дарчук, В.І. Критською, Т.К. Пуздиревою,

програмістами Т.І. Недозим, Г.В. Колоновим і В.М. Сорокіним, для автоматичного редактора тексту РУТА та автоматичного двомовного (українсько–російського та російсько–українського) перекладача ПЛАЙ, добре відомих усім, хто сьогодні працює з українським офісом у складі операційної системи WINDOWS фірми Майкрософт.

Цього ж 1979 року світ побачила ще одна колективна праця Інституту мовознавства, в якій Ніна Федорівна Клименко взяла активну участь, праця, яка на багато років визначила напрямки досліджень у галузі теорії і практики сучасного українського словотворення. Це – «Словотвір сучасної української літературної мови», книжка, що не ввійшла до добре відомого всім, хто працює з українською мовою в Україні і поза нею, 5–томника академічної граматики «Сучасна українська літературна мова», проте фактично завершила це авторитетне видання. Для цієї праці Н.Ф. Клименко написала розділ про способи творення складних слів – «Словоскладання. Абревіація». На великому і розмаїтому мовному матеріалі вона розробила струнку і водночас всеохопну класифікацію кількакореневих слів за їхньою частиномовною належністю, способами творення, типами словосполук, з якими вони співвідносяться, формально–семантичною будовою, властивою композитам, юкстапозитам та абревіатурам. Цей розділ заклав основу для ґрунтовного дослідження складних українських слів з використанням новітніх методів структурної та математичної лінгвістики – компонентного й трансформаційного аналізу, лінгвістичного моделювання й прогнозування, дефініційного методу й методу перифразування, результатом якого стала згодом монографія Ніни Федорівни «Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові». У ній були подані результати фронтального вивчення складних українських слів різних типів: композитів і юкстапозитів – наслідків, відповідно, осново– і словоскладання, належних до основних повнозначних частин мови: іменників, дієслів, прикметників та прислівників. Книжка побачила світ 1984 року у видавництві «Наукова думка». 1985 року за її матеріалами Н.Ф. Клименко в Інституті мовознавства

ім. О.О. Потебні АН УРСР захистила однойменну докторську дисертацію зі спеціальності «українська мова». Особливу увагу в цій певною мірою етапній, підсумковій праці авторка приділила взаємодії різних мовних підсистем – морфемної, лексичної, граматичної, словотвірної, в процесі творення складних слів, функціональним властивостям таких мовних одиниць, їх стилістико–прагматичному потенціалу, ролі в українській номінації. Н.Ф. Клименко переконливо обґрунтувала висновок про те, що в творенні складних слів яскраво виявляють себе типологічні риси української мови як мови флективної з провідною роллю синтетизму в її номінації.

У докторській монографії Н.Ф. Клименко, присвяченій семантиці та словотворчій будові складних слів, знайшли відображення й результати того нового перспективного напрямку досліджень, який у кінці 1970–х років започаткувала у відділі структурно–математичної лінгвістики професор М.М. Пещак. Вони були пов'язані з формуванням машинного фонду української мови, завданням, що органічно входило до широкомасштабного проекту створення машинних фондів національних мов СРСР. Кінець 1970 – початок 1980 років ознаменовані жвавим і плідним обговоренням проблем комп'ютеризації лінгвістичних досліджень і виробленням єдиного підходу до формування фондів національних мов як їх фактографічної і процедурної основи. М.М. Пещак, Н.Ф. Клименко, В.С. Перебийніс з доповідями про концепцію створення машинного фонду української мови беруть у ці роки активну участь у загальносоюзних нарадах у Москві (1983, 1987, 1989 рр.), на яких предметом зацікавленого обговорення був широкий комплекс проблем, пов'язаних з реалізацією проектів створення машинних фондів мов народів СРСР. Результатом цієї напруженої новаторської праці стали колективні монографії «Формалізовані основи семантичної класифікації лексики» (К., 1982), «Лексична семантика в системі «людина–машина» (К., 1986) та «Український семантичний словник: Проспект» (К., 1990, рос. мовою), одним із провідних авторів яких виступила Н.Ф. Клименко. Зусилля дослідників були передусім зосереджені на розробленні принципів підготовки

лінгвістичних баз даних і баз знань про мову – основи її машинного фонду як інформаційно–довідкової, навчальної, редакційно–видавничої та власне дослідницької лінгвістичної системи, на створенні машинних версій традиційних словників української мови і автоматичному укладанні на їх основі словників нових типів. За словник, що найоб’ємніше подає відомості про слово – стрижневу одиницю системи української мови, яка пов’язує між собою одиниці її нижчих (фонеми, морфеми, силабеми, акцентеми) й вищих (словосполуки, речення) рівнів, для розв’язання поставлених завдань було обрано тлумачний 11–томний «Словник української мови» (СУМ), видання якого було здійснено протягом 1970–1980 рр. Всебічне вивчення його метамови дало змогу розробникам машинного фонду української мови визначити формальні ознаки різних типів значень, що їх здатне виражати українське слово: лексичних, словотвірних, граматичних, стилістичних, встановити закономірності та особливості взаємозв’язку форми та значення у слові.

Н.Ф. Клименко у цих дослідженнях свою увагу зосередила на пошуках способів і засобів моделювання взаємовідношень між різними підсистемами мови, взаємозв’язків лексичної і словотвірної семантики слів різної формальної будови. У її розділі «Структура лексико–семантичного поля» у монографії «Формалізовані основи семантичної класифікації лексики» об’єктом вивчення стали словотвірні відміни дієслів тематичної групи тkania, таких, як *ткати*, *в’язати*, *сувати*, *прясти*, *чухрати* та інших. На основі ретельного вивчення їх словопороджувальних можливостей, синонімічних і антонімічних відношень, тенденцій формування вторинних, переносних, експресивно–оцінних, значень, Ніна Федорівна змоделювала структуру лексико–семантичного поля, що його утворюють у лексиконі української мови дієслова зі спільною інтегральною семою «тkania». У монографії «Лексична семантика в системі «людина–машина» за об’єкт вивчення вона обрала складні прикметники української мови, показавши на прикладі прикметників з антонімічними основами **твердо–** і **м’яко–** та їх

синонімами роль, яку такі композити відіграють у семантичній класифікації лексики, категоризації та аспектуалізації семантики слів. Основні теоретичні та практичні результати власних досліджень з формалізації семантики мовних одиниць, моделювання різноманітних лексико–семантичних комплексів, аналізу концепцій і здобутків інших українських і зарубіжних дослідників у цій галузі Н.Ф. Клименко узагальнила в розділі «Принципи семантизації слів у наявних словниках» до проспекту «Українського семантичного словника». На жаль, через ряд об'єктивних причин цьому масштабному задуму створення комп'ютерного ідеографічного словника української мови за допомогою формалізованих процедур семантичної класифікації лексики не судилося здійснитися.

У 1986 році після відходу на заслужений відпочинок В.С. Перебийніс Ніна Федорівна Клименко очолила відділ структурно–математичної лінгвістики Інституту мовознавства. Із середини 1970–х років наукову роботу Ніна Федорівна постійно поєднувала з викладацькою, готуючи кадри українців, озброєних новітніми досягненнями структурної, прикладної та математичної лінгвістики в Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка. З 1981 р. вона керувала написанням кандидатських дисертацій зі структурної, прикладної та математичної лінгвістики, україністики, загального мовознавства, а пізніше, з кінця 1990–х років – і з неоелліністики. За ці роки під керівництвом Н.Ф. Клименко докторську дисертацію захистила М.Ю. Федурко, кандидатські – Є.А. Карпіловська, Т.І. Товкайло, Т.О. Гаврилова, А.Я. Середницька, Л.П. Кислюк, С.В. Перепльотчикова, А.О. Савенко, А.А. Столярова, О.А. Мойсієнко, З.В. Павловська і Т.В. Любченко. Проте значно ширше коло тих колег, які щиро й незмінно вдячні Ніні Федорівні за рецензування та редагування їхніх праць, відгуки, консультації, конструктивну й доброзичливу критику, професійну й людську підтримку у складні моменти життя.

З 1988 р. під її керівництвом група співробітників відділу, до складу якої входили Л.І. Комарова, Є.А. Карпіловська, Н.В. Сніжко, розпочала

виконання нової планової теми «Автоматизація досліджень з морфології сучасної української мови». Ця тема поклала початок багаторічним плідним дослідженням Н.Ф. Клименко та її колег з вивчення за допомогою комп'ютера морфемної та словотвірної підсистем сучасної української мови, створення українських електронних словників нового типу. Одним з провідних завдань дослідників було формування генерального реєстру українських слів, що став згодом стрижнем комп'ютерного морфемно–словотвірного фонду української мови у відділі структурно–математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України. У кінці 1991 року було завершено створення першої версії такого генерального реєстру. У ньому було подано відомості про морфемну будову, семантичні, функціональні й частотні характеристики понад 170 тис. українських слів, розміщених в авторитетних і різнотипних словниках повоєнного часу: 11–томного тлумачного «Словника української мови» (К., 1970–1980), 2–томного словника–довідника І.Т. Яценка «Морфемний аналіз» (К., 1980–1981), 2–томного «Частотного словника сучасної української художньої прози» (К., 1981), «Словника іншомовних слів» за редакцією О.С. Мельничука (К., 1974) та орфографічної частини «Словника–довідника з правопису та слововживання» С.І. Головащука (К., 1989). На основі генерального реєстру фонду за допомогою комп'ютера було укладено новий для української і в цілому слов'янської лексикографії словник – частотно–валентний «Словник афіксальних морфем української мови», в якому всебічно було описано 817 українських афіксів: 145 префіксів і 672 суфікси. Ніна Федорівна у цьому словнику разом з програмісткою Т.І. Недозим підготувала префіксальну частину, разом з Є.А. Карпіловською написала докладну теоретичну передмову; суфіксальну частину словника уклали Є.А. Карпіловська, перша аспірантка Ніни Федорівни, разом з програмістом В.С. Карпіловським.

Створений комп'ютерний морфемно–словотвірний фонд визначив на наступні роки проблематику досліджень Н.Ф. Клименко з морфеміки та

словотворення української мови, тематику не лише суто наукових, а й науково–популярних і лінгводидактичних її праць. Упродовж непростих 1990–х років, позначених для Національної академії наук України браком фінансування, гальмуванням через це видання наукових праць, впливом висококваліфікованих кадрів і внаслідок цього скороченням наукових осередків, Ніна Федорівна продовжує невпинно попри всі особисті й суспільні проблеми працювати в улюбленій царині мовознавчої науки. Спектр тем її публікацій цих років красномовно засвідчує широту її наукових пошуків, зацікавлень, неослабну жагоду пізнання і руху до нових дослідницьких обріїв: 1991 р. – у видавництві «Радянська школа» виходить її книжка для молоді «Як народжується слово», написана цікаво, жваво, дотепно, на свіжому величезному фактичному матеріалі; 1993 р. – разом з членом–кореспондентом НАН України І.Р. Вихованцем і кандидатом філологічних наук Є.А. Карпіловською вона видає за редакцією академіка НАН України В.М. Русанівського розширений курс самовчителя для російськомовних читачів «Вивчаємо українську мову», в якому пише розділ «Складні випадки словотворення», 1998 р. – світ побачили одразу дві праці Ніни Федорівни, адресовані викладачам і студентам–україністам – підручник «Основи морфеміки сучасної української мови» (був перевиданий 2000 р.) та посібник «Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови», підготовлений разом з Є.А. Карпіловською. Цього ж року вдалося нарешті завдяки фінансовій підтримці Державного фонду фундаментальних досліджень Міністерства науки України опублікувати «Словник афіксальних морфем української мови».

Триває протягом цього буремного десятиліття й всебічне, глибоке вивчення морфемної та словотвірної підсистем української мови. З'являються такі новаторські етапні праці в науковому доробку Ніни Федорівни, як «Морфемні структури слів сучасної української літературної мови» (1991 р.), доповідь на XII Міжнародному з'їзді славістів у Кракові в 1998 р. «Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення»

(обидві – разом з Є.А. Карпіловською), «Морфемна структура слова як одиниця типологічного опису мов» (1995 р.) та інші. У ці роки увагу Ніни Федорівни привертає й така нова галузь лінгвістичних досліджень, як мовна синергетика, започаткована працями німецьких дослідників П. Менцерата, Г. Альтмана і Р. Келера. Наслідком апробації ідей мовної синергетики на матеріалі української мови стали такі розвідки Н.Ф. Клименко, як «Виміри притягальної сили коренів у морфемній підсистемі мови» (1994 р.), «Двоїстість одиниць морфемної підсистеми мови як ознака її плинної рівноваги» (1995 р.), «Мовна синергетика як модель системи із саморегулюванням і як компонент комп'ютерної лінгвістики» (1998 р.) та інші.

У середині 1990-х років завдяки підтримці посольства Грецької Республіки в Україні, колег в університетах Салонік і Атен склалися сприятливі умови для втілення в життя заповітної мрії Андрія Олександровича Білецького і Тетяни Миколаївни Чернишової – створення кафедри елліністики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Важливу роль у здійсненні цього задуму зіграв високий науковий і людський авторитет Ніни Федорівни в колах елліністів світу і мовознавців України. З 1 вересня 1999 року вона очолила новостворену кафедру елліністики, не пориваючи зв'язків з рідним відділом структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства. За десятиріччя завдяки зусиллям Н.Ф. Клименко, О.Д. Пономарева, Ф.О. Нікітіної та інших відомих учених-елліністів, а також за підтримки керівництва Київського університету та грецьких університетів і посольства Греції в Україні кафедра зміцніла, утвердила свій авторитет в Україні і в світі, виросло нове покоління елліністів – викладачів і дослідників, вихованців Ніни Федорівни, які активно працюють сьогодні на кафедрі, а також в Маріупольському державному гуманітарному університеті: С.В. Перепльотчикова, А.О. Савенко, А.А. Столярова, О.А. Мойсієнко, З.В. Павловська, Т.В. Любченко та інші. Нині секція неоелліністики на чолі з учнем Н.Ф. Клименко – кандидатом

філологічних наук Андрієм Олександровичем Савенком у складі об'єднаної кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, як і вся наша освіта та наука, переживає складні часи. Проте віримо, що приклад самовідданої праці Ніни Федорівни Клименко, її внесок до розвитку неоелліністики в Україні підтримають і надихнуть її учнів на продовження справи свого вчителя.

Початок ХХІ століття для українського мовознавства відзначений подією особливої ваги. 2000 року у видавництві «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана світ побачила перша в історії мовознавства енциклопедія «Українська мова». На вихід цієї праці культурна українська громада чекала майже 10 років. Ніна Федорівна ще на початку 1980–х років разом з іншими провідними вченими Інституту мовознавства – О.С. Мельничуком, І.Р. Вихованцем, В.В. Німчуком, О.Б. Ткаченком та іншими почала під керівництвом академіка В.М. Русанівського працю над тематичним покажчиком до цієї енциклопедії. Згодом вона стала одним з основних її авторів і членом редакційної колегії цього видання. У цій унікальній праці, що узагальнила відомості про систему української мови, її історію, контакти з іншими слов'янськими і неслов'янськими мовами, про пам'ятки української мови та літератури, видатних українських мовознавців та зарубіжних мовознавців, які досліджували українську мову, Ніні Федорівні належать близько 130 персоналій і статей з проблем словотворення та морфеміки української мови. Вийшли друком 2–е (2004 р.) і 3–є (2007 р.) видання енциклопедії «Українська мова», кожне з яких було істотно доповнено новими важливими статтями з актуальних проблем українського мовознавства та новим цікавим ілюстративним матеріалом.

З відкриттям кафедри елліністики в науковому доробку Ніни Федорівни в останні десятиліття її життя поєдналися два потужні дослідницькі струми: україністика та елліністика, як у самостійному, так і в зіставному висвітленні широкого спектру проблем. Новий імпульс

дослідженням з улюбленого словотворення дало зацікавлення Ніни Федорівни тенденціями оновлення української мови, динамічними процесами в її лексиконі. 2002 року на V Міжнародному конгресі Міжнародної асоціації україністів у Чернівцях вона виступила з доповіддю «Неологізування в українській мові в часи глобалізації». У 2003 р. для чергового XIII Міжнародного з'їзду славістів у Любляні (Словенія) разом з Є.А. Карпіловською та Л.І. Даниленко Н.Ф. Клименко підготувала доповідь «Динаміка словникового складу сучасної української мови на тлі міжслов'янських паралелей», в якій на матеріалі української, російської, польської, чеської, словацької, болгарської та хорватської мов було показано спільні (типові) й відмінні (специфічні, етнокультурно марковані) вияви різноспрямованих, але взаємопов'язаних тенденцій їх розвитку: інтернаціоналізації (глобалізації) і націоналізації (етнізації), інтелектуалізації і демократизації, семантико–функціональної і прагматичної диференціації мовних ресурсів та нейтралізації відмінностей між ними, мовної економії, динаміки мовних норм. Підсумком численних виступів і публікацій 2000–2007 рр. з проблем української неології, а також виконання під її керівництвом у 2001–2005 рр. планової теми відділу структурно–математичної лінгвістики «Динамічні процеси в лексиці та словотворенні сучасної української мови» став розділ Н.Ф. Клименко «Роль словотворення у сучасній українській номінації» у виданій за її редакцією 2008 року разом з її ученицями Є.А. Карпіловською та Л.П. Кислюк монографії «Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі». У вересні цього ж року з доповіддю «Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці і словотворенні сучасної української мови» у рамках програми XIV Міжнародного з'їзду славістів в Охридї (Македонія) вона виступила на засіданні тематичного блоку «Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов», організованому Є.А. Карпіловською. Доповідь Ніни Федорівни, як і інших учасників блоку: К. Клещової (Польща), О.І. Коряковцевої (Польща/Росія), О.О. Кретьова та І.О. Меркулової (Росія),

З.А. Харитончик (Білорусь), Є.А. Карпіловської (Україна), викликала зацікавлення і жваву дискусію колег–мовознавців з різних країн. Доповіді та матеріали дискусії опубліковано того ж року в збірнику «Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов».

До програми XIV Міжнародного з'їзду славістів цей тематичний блок було включено за поданням Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славістів. Н.Ф. Клименко з 2004 року у цій високоавторитетній Комісії гідно представляла Україну і брала активну участь в усіх її наукових заходах. У 2004 р. – в Братиславі, 2005 р. – в Берліні, 2006 р. – у Мінську, 2007 р. – в Софії і 2009 р. – у Москві на щорічних наукових конференціях, які проводить Комісія в рамках своїх засідань, Ніна Федорівна виступила з доповідями з різноманітних актуальних проблем сучасного словотворення: «Базові концепти мови та словотвірний потенціал належних їм слів», «Відмінок іменника як мотиваційна база словотвірних типів похідних», «Місце словотворення у функціонально–категорійній граматиці мови», «Словотвірна параметризація лексичної семантики слова», «Словотвірні засоби інтелектуалізації сучасної української мови». Важливим здобутком української дериватографії став і гніздовий «Шкільний словотвірний словник сучасної української мови», який разом з Ніною Федорівною уклали Є.А. Карпіловська і Л.П. Кислюк. Цей перший в україністиці словник такого типу, в якому було подано 127 найпоказовіших гнізд слів різних частин мови, вийшов у світ 2005 року у видавництві «Наукова думка» в серії «Словники України».

Протягом останніх десятиліть життя тривала й активна творча діяльність Ніни Федорівни на полі елліністики. За її участі і завдяки її енергії оприлюднено такі важливі праці, про які мріяли свого часу Андрій Олександрович Білецький і Тетяна Миколаївна Чернишова, як «Новогрецько–український словник» (К., 2005 р., разом з О.Д. Пономаревим та Є.К. Чернухіним), «Українсько–новогрецький словник» (К., 2008, разом з О.Д. Пономаревим і А.О. Савенком), «Новогрецька література в українських

перекладах» (К., 2005, уклала разом з О.Д. Пономаревим), «Новогрецька література: Антологія» (К., 2008, уклала разом з О.Д. Пономаревим і С.В. Перепляотчиковою), «Практичний курс новогрецької мови» (К., 1999, разом з О.Д. Пономаревим і Є.К. Чернухіним), а також низка статей і доповідей з різних проблем українсько–новогрецьких мовних паралелей, контактів, вивчення новогрецької мови в широкому історико– й лінгвокультурологічному контекстах. А крім цього – викладання в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка курсів теоретичної граматики новогрецької мови, когнітивістики, зіставного й порівняльного мовознавства, підготовка аспірантів і докторантів, участь як члена Національної правописної комісії у підготовці «Проекту нової редакції українського правопису» разом з В.В. Німчуком, І.Р. Вихованцем, К.Г. Городенською, С.І. Головащуком, Г.П. Півтораком, В.В. Жайворонком, О.Д. Пономаревим, А.П. Грищенком, Н.І. Тоцькою і ще довгий перелік важливих справ, обов'язків, доручень, завдань, задумів, планів. Напружене, насичене улюбленою працею і цікавими подіями життя справжнього науковця.

Академічна громада, колеги по мовознавчому цеху у вишах України гідно оцінили багаторічну плідну діяльність Ніни Федорівни Клименко, обравши її в травні 2006 року членом–кореспондентом Національної академії наук України зі спеціальності «мовознавство». Належно поцінували працю Ніни Федорівни і Історико–філологічного товариства Андрія Білецького, в створенні й діяльності якого вона брала і бере найактивнішу участь, і колеги–елліністи, уряд Греції. У 1999 році Товариство Андрія Білецького за плідну діяльність у поширенні грецької мови, літератури, культури в Україні було нагороджено номархією Атен почесним титулом «Посол Еллінізму». Номарх Атен пані Елені Бесбеа урочисто вручила цю почесну відзнаку віце–президенту Товариства Ніні Федорівні Клименко.

Колеги – науковці та освітяни України та Греції, грецький уряд високо оцінили здобутки багаторічної відданої праці Ніни Федорівни на мовознавчій

нів. Президія НАН України у 2009 році нагородила Ніну Федорівну Клименко відзнакою Національної академії наук України «За наукові досягнення» з нагоди 70-річчя від дня її народження. З цієї ж нагоди Салоніцький університет імені Аристотеля увінчав Н.Ф. Клименко золотим вінком. 2013 року Грецька Республіка за визначні заслуги в розвитку духовних і культурних зв'язків між Україною і Грецією та за виняткові досягнення й відданість Грецькій Освіті нагородила Ніну Федорівну Клименко високою урядовою нагородою Греції – Орденом Доброчинності (Τάγμα της Ευλοίας). Цим орденом Греція вшановує лише жінок, своїх громадянок та іноземок, за заслуги перед Грецією та внесок у розвиток грецького суспільства та культури.

Протягом останніх 8 років життя Ніни Федорівни світ побачила низка поважних видань, здійснених під її керівництвом або за її активної участі. 2011 року вийшов друком перший в українській лексикографії «Граматичний словник сучасної української літературної мови. Словозміна». Його уклали колектив співробітників відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту української мови НАН України (роботу над словником розпочато було ще в Інституті мовознавства ім. О.О. Потебні) в складі В.І. Критської (керівник), Т.І. Недозим, Л.В. Орлової, Т.К. Пуздирєвої та Ю.В. Романюк. Н.Ф. Клименко здійснила редагування цієї новаторської фундаментальної праці. Розглядуваний словник уперше подає правила побудови парадигм відмінювання для понад 140 тис. українських слів різних частин мови. Створені правила врахували широкий спектр формальних ознак української словозміни: 1) набори закінчень різних словоформ; 2) схеми наголошування та 3) морфонологічні перетворення в основах слів під час їх відмінювання. Автори цього словника додали до його корпусу таблиці з кількісними показниками продуктивності окремих моделей словозмінних парадигм, які на надійній основі дають змогу встановити ядро й периферію системи словозміни сучасної української літературної мови. Під керівництвом Н.Ф. Клименко колектив укладачів працював і над створенням електронної

версії «Граматичного словника сучасної української літературної мови. Словозміна» як комп'ютерної дослідницької та інформаційно–довідкової системи.

2013 року світ побачила ще одна новаторська праця колективу співробітників відділу структурно–математичної лінгвістики (Є.А. Карпіловська – керівник, Л.П. Кислюк, Н.Ф. Клименко, В.І. Критська, Т.К. Пуздирєва та Ю.В. Романюк), в створенні якої Ніна Федорівна взяла участь як один з авторів – ідеографічний словник нової лексики «Активні ресурси сучасної української номінації». Це перша спроба в українській неографії здійснити моделювання мовних інновацій не за диференційними, а за інтегральними ознаками їх форми, семантики та властивостей функціонування в текстах і в системі мови, подати нові слова й словосполуки в складі цілісних груп (полів), що позначають певне поняття, актуальне для свідомості сучасних українців. Обговорюваний словник подає нові й актуалізовані слова або їхні складники (основи, афікси), які набувають активності у мовній діяльності сучасного українського суспільства, беруть участь в розширенні когнітивного й комунікативного простору сучасної української мови.

Тривала в ці роки й напружена праця Ніни Федорівни на ділянці українського словотворення, якому вона залишалася вірною впродовж усього свого наукового життя. Вона незмінно брала активну участь у наукових конференціях Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славистів. Виступала на них з ґрунтовними доповідями, які висвітлювали різні актуальні, гостродискусійні проблеми українського й, ширше, слов'янського, словотворення в зіставленні з аналогічними проблемами новогрецької, германських та романських мов, а саме: «Дієслівне основокладання у контрастивному висвітленні» (Київ, 2010), «Текст як підґрунтя семантики композитів та їхніх функцій (типологія і характерологія)» (Познань (Польща), 2011), «Оновлення словотвірних ресурсів як наслідок семантичної інтерференції мов» (Белград (Сербія),

2012), «Взаємозв'язки різнорівневих похідних одиниць мови як критерій їх зіставлення (на матеріалі східнослов'янських і новогрецької мов))» (Віттенберг (Німеччина), 2014); «Демінутивність в ад'єктивах української, російської та новогрецької мов» (Марибор, Словенія, 2015), «Універби в терміносистемах східнослов'янських та новогрецької мов» (Сараєво, Боснія та Герцеговина, 2017).

У серпні 2013 року в складі делегації українських учених Н.Ф. Клименко взяла участь у роботі XV Міжнародного з'їзду славістів у Мінську (Білорусь). У рамках основної програми з'їзду вона виголосила доповідь на тему «Основоскладання у процесах номінації сучасних східнослов'янських мов (у зіставленні з німецькою та новогрецькою)».

Тема останньої й інших праць Ніни Федорівни цього періоду засвідчує її незмінну цікавість до розгляду мовних явищ у широкому зіставно-типологічному контексті, зокрема її пильну увагу до порівняльного аналізу української і новогрецької мов на різних рівнях їхніх систем: лексичному, словотвірному, фразеологічному, морфологічному, синтаксичному, семантичному. Протягом останніх п'яти років тривала її праця над створенням зіставної граматики української та новогрецької мов, метою якої є виявлення в них спільного (типології) й відмінного, національно самобутнього (характерології). Вагомим здобутком на цьому напрямку наукових пошуків Н.Ф. Клименко, крім уже названих вище її окремих розвідок, стала колективна монографія «Українська елліністика» (Київ, 2010), створена під її керівництвом. У цій праці Ніні Федорівні належать підрозділи «Іменникове основоскладання в зіставному аспекті» й «Дієслівне основоскладання у новогрецькій та українській мовах» у розділі «Проблеми граматики і словотворення», а також численні праці в розділах «Елліністичні студії: загальні питання, ідеї та постаті», «Зіставно-лексикологічні дослідження» та «Когнітивні виміри мовних явищ».

Особливе місце в науковому доробку Н.Ф. Клименко цього часу посідають праці з історії українського мовознавства. 2014 року у Львові

побачила світ за її редакцією колективна монографія «Неперервна філологія: класичні, візантинологічні та неоелліністичні студії в Україні ХХ століття». Її разом з Ніною Федорівною підготували У. Головач, Л. Павленко, А. Савенко та А. Ясіновський. Н.Ф. Клименко у цій праці разом з А.О. Савенком написала розділ «Українська неоелліністика: шляхи розвою».

У 2011 році вчені України разом з колегами за кордоном святкували 100-річчя від дня народження видатного українського мовознавця, вченого-еллініста зі світовим ім'ям професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка Андрія Олександровича Білецького. 2013 року так само урочисто українські науковці, освітяни та їхні колеги в Греції, на Кіпрі й в інших країнах, відзначили 85-річчя від дня народження іншої блискучої дослідниці-елліністки й педагога, дружини А.О. Білецького, його вірної соратниці й помічниці – доцента Київського національного університету імені Тараса Шевченка Тетяни Миколаївни Чернишової. Разом зі своїми учнями Є.А. Карпіловською та А.О. Савенком Ніна Федорівна підготувала до друку ошатні томи вибраних праць своїх незабутніх Учителів – А.О. Білецького та Т.М. Чернишової. Вони вийшли друком, відповідно, у 2012 та 2013 роках в Києві у Видавничому домі Дмитра Бураго за фінансової підтримки Посольства Греції в Україні. У цьому ж видавництві 2014 р. до 75-річчя від дня народження Н.Ф. Клименко вийшов том її «Вибраних праць», який до друку підготували її колеги та учні О.Д. Пономарів, Є.А. Карпіловська та А.О. Савенко. Це видання охопило дослідження Ніни Федорівни з різних напрямків україністики, елліністики, контрастивного й типологічного мовознавства, перекладознавства, історії мовознавства за майже півстоліття її наукової діяльності.

Багато уваги в ці роки, як і раніше, Н.Ф. Клименко приділяє вихованню кадрів науковців і викладачів-елліністів. Тривала її викладацька діяльність як професора кафедри елліністики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Протягом останнього десятиліття життя під керівництвом Ніни Федорівни підготували й успішно захистили кандидатські

дисертації О.О. Тищенко, В.А. Ардонсо, Н.М. Попович та Ю.В. Кожуховська.

Тяжка хвороба не змінила напруженого робочого ритму життя Ніни Федорівни Клименко. Вона ніби поспішала вивершити накреслені задуми, не підвести в роботі своїх колег. 2017 р. у серії Інституту української мови НАН України «Студії з українського мовознавства» вийшли друком дві важливі пісумкові її праці: індивідуальна монографія «Українська біологічна термінологія кінця ХХ – початку ХХІ ст.» й розділ «Детермінування та термінування лексики в сучасній українській мові» в колективній монографії «Вплив суспільних змін на розвиток української мови». Прикметну рису цих досліджень становить пильна увага авторки до підстав і способів систематизації мовних фактів у свідомості сучасного українця – фахівця у певній галузі наукового знання і звичайного носія мови, шляхів втілення у слові, словосполучі, висловленні найтонших, найпримхливіших поворотів і відтінків думки, знань людини про саму себе, суспільство, фізичний і духовний світ. Невипадково Ніну Федорівну так приваблювали філософія, соціальна педагогіка, біологія, інформатика.

Три останні роки життя дослідниця самовіддано й напружено працювала в складі робочої групи, яка готувала проект нової редакції «Українського правопису». Наука ніколи не була для Ніни Федорівни Клименко заняттям кабінетним, відстороненим від нагальних потреб і запитів суспільства. Вона і в справі вдосконалення українського правопису, повернення йому національного «обличчя», попри те, що Національна академія наук України не ввела її, члена–кореспондента зі спеціальності «мовознавство», до складу Національної правописної комісії, відгукнулася на заклик колег і потужно долучилася до розв'язання складних правописних проблем. Цим вчинком Ніна Федорівна знову довела, що для неї незмінно важливими й цікавими були справа, Наука, а не доволанаукова метушня. Разом з тим вона не жаліла себе, коли ця метушня намагалася підмінити собою справжню науку і науковців.

Останньою працею Ніни Федорівни, опублікованою за її життя, стала доповідь «Внутрішньомовна і міжмовна міграція термінів як джерело поповнення лексиконів слов'янських мов», яку вона підготувала для XVI Міжнародного з'їзду славістів у Белграді 20–27 серпня 2018 р. На превеликий жаль, стан здоров'я вже не дав їй змоги виголосити цю доповідь.

Уже майже рік Ніни Федорівни немає з нами. Одначе живе світла пам'ять про неї, шляхетну і мужню людину, талановиту дослідницю мови, яка невтомно й плідно до останнього подиху працювала для рідної землі, її мови, науки та культури. Живуть її праці, ідеї, учні, послідовники й однодумці. А тому пам'ять наша про Ніну Федорівну Клименко, Учителя, Колегу, Друга й Порадника, дієва, як і її життя, віддане улюбленому Слову, українській науці та культурі, українській землі. Ми переконані в тому, що наш обов'язок не лише зберегти наукову спадщину Ніни Федорівни, популяризувати її, а осмислити й розвинути її ідеї, продовжити справу вивчення української мови для якої вона так багато зробила, в широкому спектрі її виявів і проблем, відповідати в науці і повсякденному житті її мудрому заповіту – жити й працювати по совісті, шанувати людей, берегти і захищати один одного, свою справу, плекати рідну мову та культуру, традиції високої академічної Науки.

Хай незгасною буде світла пам'ять про Людину і Вченого найвищої проби – доктора філологічних наук, професора, члена–кореспондента Національної академії наук України Ніну Федорівну Клименко!

*Αἰώνια μνήμη!*⁴

---

⁴ Вічна пам'ять (грец.).

Підтекстівки до фотографій

1. Титульна – кольорова фотографія з підписом Н.Ф. Клименко.
2. Родина Клименків. Батько – Федір Данилович, мати – Мотря Нечипорівна, дочки – старша Валентина (стоїть зліва), молодша Тетяна (стоїть у центрі) і середня Ніна (стоїть справа). Перед вступом до Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Черкаси. 1956 р.
3. Студентка 3–го курсу КДУ – Ленінська стипендіатка Ніна Клименко. Київ. 1958 р.
4. Незабутні вчителі – професор А.О. Білецький і його дружина доцент Т.М. Чернишова (сидять). Київ. 1958 р.
5. Під час діалектологічної експедиції у греків Надазов'я – румеїв. Стоїть зліва – Ніна Клименко. с. Сартана Донецької обл., липень 1959 р.
6. На сільгоспроботах. З лопатою – студентка 4–го курсу КДУ Ніна Клименко. с. Вишенька Бориспільського р–ну Київської обл. 17.04.1960 р.
7. Майбутні гіді–перекладачі з новогрецької мови. Практика на ВДНГ УРСР. Друга зліва – Т.М.Чернишова, перша справа – Ніна Клименко. Веде заняття – студент КДУ В.Мадисон. Київ. 1960 р.
8. Вітальна телеграма до дня народження від родини Білецьких. 1960 р.
9. Листівка від Т.М. Чернишової під час проходження практики на Всесоюзному радіо. Москва. 11.08.1960 р.
10. Вони стояли біля джерел української структурної, прикладної та математичної лінгвістики. Співробітники відділу теорії української мови та структурно–математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР. Сидять (зліва направо): О.Ф. Савранчук, І.Ф. Савченко, М.М. Пешак; стоять (зліва направо): Л.М. Гриднева, В.С. Перебийніс (керівник групи), Н.Ф. Клименко, Л.А. Алексієнко, М.П. Муравицька. Київ. 1965 р.
11. З видатним українським перекладачем Г.П. Кочуром. Київ. 1965 р.
12. З делегацією м. Волос (Греція). Друга зліва – Н.Ф. Клименко. Ростов–на–Дону. 1966 р.
13. Зі старшою дочкою Оксаною. Київ, 1971 р.
14. На Ленінському суботнику в Першотравневому (нині – Маріїнському) парку серед співробітників Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР. Стоїть (третя справа) – Н.Ф. Клименко. Київ. 1977 р.
15. З чоловіком Василем Васильовичем Скибицьким і молодшою дочкою Надійкою. Київ. 1979 р.
16. Відкриття відреставрованого пам'ятника К. Іпсиланті в Києво–Печерській лаврі. У центрі – генерал Н. Ніколаїдіс з дружиною Ельзою, крайній зліва – професор О.Д. Пономарів, крайня справа – Н.Ф. Клименко. Київ. 29.06.1997 р.
17. Номарх Атен п. Е. Бесбеа (справа) вручає віце–президенту Історико–філологічного товариства Андрія Білецького Н.Ф. Клименко посвідчення «Посла еллінізму». Атени, березень 1999 р.

18. Із зав. кафедри української мови Прикарпатського національного ун-ту імені Василя Стефаника професором В.В. Грещуком і зав. відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні професором Є.А. Карпіловською (справа) під час роботи V Міжнародного конгресу Міжнародної асоціації українців. Чернівці. 25.08.2002 р.
19. З провідним співробітником відділу культури мови і стилістики Інституту української мови НАН України професором Н.М. Сологуб (справа) і професором Київського національного ун-ту імені Тараса Шевченка О.Д. Пономаревим під час роботи VI Міжнародного конгресу Міжнародної асоціації українців. Донецьк, червень 2005 р.
20. З Надзвичайним і Повноважним Послом Грецької Республіки в Україні у 2002–2005 рр. п. П. Гумасом на кафедрі елліністики Київського національного ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ. 2005 р.
21. Співробітники, аспіранти й докторанти відділу структурно-математичної лінгвістики інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України різних років на святкуванні 70-річного ювілею Н.Ф. Клименко. Київ, 2009 р., зліва направо: Т.І. Недозим, В.І. Критська, Л.А. Алексієнко, Н.П. арчук, Н.Ф. Клименко, В.С. Перебийніс, Л.М. Гриднєва, Т.О. Грязнухіна, М.Ю. Федурко, Л.П. Кислюк, Є.А. Карпіловська
22. Члени наукової ради «Українська мова» при Інституті української мови НАН України під час відвідин музею-заповідника П.О. Куліша «Ганнина пустинь». Мотронівка, 2011. Стоять у першому ряду зліва направо: Л.О. Симоненко, О.Г. Задорожний, М.І. Степаненко, Г.М. Вокальчук, Н.О. Яценко, Н.В. Гуйванюк; стоять у другому ряду зліва направо: В.В. Грещук, К.Г. Городенська, О.В. Гузар, Н.Ф.Клименко, В.С. Калашник
23. Члени кафедри елліністики. Сидять (зліва направо): О.О. Тищенко, Н.Ф. Клименко, А.А. Столярова, І.В. Титаренко; стоять (зліва направо): О.І. Кузьмук, С.Є. Перепльотчикова, А.О. Савенко. Київ, 2011.
24. Посол Греції в Україні п. В. Пападопулос на засіданні вченої ради Інституту філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка вручає Н.Ф. Клименко урядову нагороду Греції – орден Добродієвості. Київ, 2013. Справа стоїть ректор університету – академік НАН України Л.В. Губерський
25. Н.Ф. Клименко з членами Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славістів. Мінськ (2013) і Марибор (2015).

Друковані праці Н.Ф. Клименко
Хронологічний покажчик⁵

1961

1. Співець українського народу (стаття про Т.Шевченка) // Грецький журнал *Πυρσός* («Смолоскип»). – 1961. – № 2. – С. 38–39.
Реферати: О.Пономарів. // Вісник КДУ. – 1962. – № 3. – С. 13–14.
Рец.: Т.Чернишова // Літературна Україна. – 1966. – березень.

1963

2. Леся Українка // Кіпрський журнал *Νέα εποχή* («Нова епоха»). – 1963. – № 56. – С. 53–56.

1967

3. Об изучении словообразовательных отношений в украинском языке // Автоматизація інформаційних робіт і питання математичної лінгвістики: Збірник. – К.: Ін-т кібернетики АН УРСР, 1967. – № 1. – С. 96–109.

1968

4. Про закономірності сполучуваності афіксів сучасної української мови // Мовознавство. – 1968. – № 6. – С. 28–32.
5. Про невикористані можливості словотвору української мови // Мовознавчі студії: Збірник. – К.: Наук. думка, 1968. – С. 10–20.

---

⁵ У межах кожного року праці подано за абеткою.

6. Структурна характеристика слова // Методи структурного дослідження мови: Збірник. – К.: Наук. думка, 1968. – С. 27–38.

1969

7. Аналіз утворення слів типу *заріччя, узбережжя* за аплікативною моделлю // Питання словотвору східнослов'янських мов: Матеріали міжвузів. республ. наук. конференції. – К.: Наук. думка, 1969. – С. 37–39.
8. Вивчення словотвору на основі аплікативної породжуючої моделі // Проблеми і методи структурної лінгвістики: Збірник. Вип. II. – К.: Наук. думка, 1969. – С. 52–64.
9. Семінар із структурної лінгвістики (V, 1969, Івано–Франківськ) // Українська мова і література в школі. – 1969. – № 8. – С. 94.
10. Частотний словник сучасної української художньої прози. / Пробний зошит. – К.: Наук. думка, 1969. – 218 с. (укладач разом з В.С. Перебийніс та ін.).

1970

11. Розмежування лексичних омонімів за допомогою словотворчих засобів // Питання структурної лексикології: Збірник. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 120–127.
12. Система афіксального словотворення сучасної української мови // Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1970. – 22 с.
13. Структурно–типологічне зіставлення словотворчих систем української і новогрецької літературних мов на основі АПМ // Структурно–математичне моделювання. Тези Всесоюз. конф. – К.: КДУ ім. Шевченка, 1970. – Ч. I. – С. 61–62.

1972

14. Глибина слова сучасної української мови // Структурні рівні мови і методи їх дослідження: Збірник. – К.: Наук. думка, 1972. – С. 23–29.
Реферати: Л.Гольденберг «Проблеми мовознавства у дослідженнях 1972–73 р.» // Мовознавство. – 1975. – № 1. – С. 92.
15. Парадигма прикметників // Розд. проспекту «Структурная грамматика современного украинского языка». – К.: Наук. думка, 1972. – С. 18–23.
16. Породження слова з морфем // Розд. проспекту «Структурная грамматика современного украинского языка». – К.: Наук. думка, 1972. – С. 68–82.
17. *Рец.:* Греція бореться [Рец. на кн. А. Білецького, Т.Чернишової «Правда за ґратами»] // Всесвіт. – 1972. – № 8. – С. 204–205
18. *Рец. на кн.:* G. Klaus. Sprache der Politik. – Berlin: Veb Deutcher Verlag der Wissenschaften, 1971. – 294 с. // Мовознавство. – 1972. – № 5. – С. 87–91.

1973

19. *Рец. на кн.:* Latviesu Valodas Biesuma Vardnica, 3 sejums – Dailliteratura. Idala. Riga, «Tinatne», 1972. – 1152 с. // Мовознавство. – 1973. – № 5. – С. 87–89 (співавтор – Л.В. Орлова).
20. Система афіксального словотворення сучасної української мови. – К.: Наук. думка, 1973. – 188 с.
Рец.: K. Kowalik. Rocznik Slawistyczny. – 1980. – Т. XL. – Cz. 2. – S. 106–115.
21. Структурные уровни языка и методы их изучения // Общественные науки в СССР. Языкознание. – М., 1973. – № 2. – С. 40–41.

22. Типологическое изучение глаголов современного украинского и новогреческого языков // Математическая лингвистика: Збірник. – К., 1973. – Вип. 1.

Реферати: Л. Гольденберг «Проблеми мовознавства у дослідженнях 1972–73рр.» // Мовознавство. – 1975. – № 1. – С. 92.

1974

23. Леонід Глібов: Зібр. творів. – Т. 1–2. – Підготовка тексту і коментарів. – К.: Наук. думка, 1974 (співавтори – О.В. Мишанич, М.Л. Гончарук).

Рец.: В. Поважна. – Рад. літературознавство. – 1975. – № 3.

24. Словотворчі моделі сучасної української художньої прози // Структура мови і статистика мовлення: Збірник. – К.: Наук. думка, 1974. – С. 102–112.

25. Сложные глаголы в новогреческом и украинском языках // Структурная и математическая лингвистика: Сборник. – К., 1974. – Вып. 2. – С. 54–62.

1975

26. Морфологічна будова композитів // Морфологічна будова сучасної української мови. – К.: Наук. думка, 1975. – С. 5–34.

1976

27. Акцентуаційні властивості прикметникових суфіксів у сучасній українській мові // Структурная и математическая лингвистика: Сборник. – К., 1976. – Вып. 4.

28. *Рец. на кн.: Buzássyová K. Sémantická štruktúra slovenských deverbativ.*
Bratislava: Veda, 1974. – 237 с. // *Мовознавство.* – 1976. – № 4. – С. 91–94.

1977

29. *Складні іменники із значенням абстрактної дії // Мовознавство.* – 1977. – № 3. – С. 20–28.

1978

30. *Парадигмы словоизменения прилагательных в современном украинском языке // Структурная и математическая лингвистика: Сборник.* – К., 1978. – Вып. 6. – С. 25–33.
31. *Синтаксичні деривативи в сучасній російській та українській мовах // Українське мовознавство.* – 1978. – Вип. 6. – С. 39–49

1979

32. *Словоскладання. Абревіація // Словотвір сучасної української літературної мови.* – К.: Наук. думка, 1979. – С. 314–403.
Рец.: О. Тихонов, О. Лукашанець, С. Карабекова. – *Мовознавство.* – 1981. – № 2. – С. 91–94.
33. *Сполучуваність ознак змінних прикметників у межах слова // Морфемна структура слова.* – К.: Наук. думка, 1979. – С. 47–60.
Рец.: J. Bosak. – *Jazykovedný časopis.* – 1982. – № 2. – S. 193–195.
34. *Способи класифікації словозмінних парадигм // Морфемна структура слова.* – К.: Наук. думка, 1979. – С. 14–25.
Рец.: З.М. Волоцкая. – *Мовознавство.* – 1981. – № 4. – С. 89–91.

35. Структурні властивості словозмінних основ прикметників // Морфемна структура слова. – К.: Наук. думка, 1979. – С. 66–163.

Рец.: К. Kowalik. Rocznik Sławistyczny. – 1983. – Т. XLIII. – Cz. 1. – S. 74–81.

36. Типологічне вивчення словотворчих систем у синхронічному аспекті (на матеріалі української, російської, новогрецької мов) // Нариси з контрастивної лінгвістики. – К.: Наук. думка, 1979. – С. 65–75.

Рец.: В. Левицький. Нариси з контрастивної лінгвістики. – Мовознавство. – 1980. – № 2. – С. 87–89.

1981

37. Взаимодействие словообразовательных, лексических и грамматических значений // Теоретические основы дериватологии: Тезисы Всесоюз. конференции. – Пермь, 1981. – С. 31–32.

38. О функциональном подходе к объяснению словообразовательных явлений // Структурная и математическая лингвистика: Сборник. – К., 1981. – Вып. 9. – С. 35–42.

39. Частотний словник сучасної української художньої прози: У 2-х томах. – К.: Наук. думка, 1981. – 856 с. (укладач разом з В.С. Перебийніс та ін.).

1982

40. Взаємозв'язки словотвірної і лексичної семантики слів // Мовознавство. – 1982. – № 3. – С. 38–45.

Реферати: ж. Language and Language Behavior. Abstracts. – July 1984. – Vol.18. – No 2. – P. 422–423.

41. Потенциальные и реализованные слова // Система и структура языка в свете марксистско–ленинской методологии. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 129–146.
- Рец.:* А.Т. Кривоносов. – Вопр. языкознания. – 1982. – № 4. – С. 145–148.
42. Складні слова та проблема їх гніздування // Українське мовознавство. – 1982. – Вип. 10. – С. 66–72.
43. Структура лексико–семантичного поля // Формалізовані основи семантичної класифікації лексики. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 99–194.
44. Язык как единство реализованного и потенциального // Система и структура языка в свете марксистско–ленинской методологии. – К.: Наук. думка, 1981. – С. 85–101.

1983

45. Кількісно–оцінні складні прикметники в сучасній українській мові // Українська мова і література в школі. – 1983. – № 3. – С. 38–42.
46. Про вивчення семантики словотворчих одиниць // Словотвірна семантика східнослов'янських мов. – К.: Наук. думка, 1983. – С. 86–102.

1984

47. Словообразовательная структура и семантика сложных слов в современном украинском языке: Автореф. дис. ... д-ра філол. наук. – К., 1984. – 54 с.
48. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. – К.: Наук. думка, 1984. – 251 с.
- Реферати:* Н.Т. Шелихова. Общественные науки в СССР. Языкознание. – Сер. 6. – 1985. – № 3. – С. 113–116.

Рец.: М.Р. Прыгодзіч. – *Веснік Беларус. ун-та. Серія 4. Філологія, журналістыка, педагогіка, псіхалогія.* – Мінськ, 1985. – № 2. – С. 76–77.

А.Д. Зверев. – *Мовознавство.* – 1985. – № 1. – С. 71–74.

З.С. Сікорська. – *Українська мова і література в школі.* – 1985. – № 5. – С. 75–78.

Ж.П. Соколовская. – *Филологические науки.* – 1985. – № 5. – С. 59–61.

J. Bosak. *Slavica slovaca.* – 1987. – Роџ. 22. – № 1. – С. 85–87.

1985

49. Динамические процессы в синхронной словообразовательной системе, связанные с формированием сложных слов // *Деривация и история языка. Тези Всесоюз. конференції – Пермь, 1985.* – С. 21–23.

1986

50. Взаємозв'язки кількісних прикметників з оцінними // *Лексична семантика в системі «людина–машина».* – К.: Наук. думка, 1986. – С. 67–93.
51. Місце композитних прикметників у формуванні лексико–семантичного поля // *Лексична семантика в системі «людина–машина».* – К.: Наук. думка, 1986. – С. 54–66.
52. Однотипність синтаксичних еквівалентів як основа формування однорідної семантики // *Лексична семантика в системі «людина–машина».* – К.: Наук. думка, 1986. – С. 94–120.
53. Основные принципы словообразовательного группирования сложных слов // *Системные исследования по семантике.* – Кировоград, 1986. – Депон. в ІНІОН АН СРСР № 27010 від 3.10.1986.

54. Принципи лексико–словотворчого групування складних прикметників // Лексична семантика в системі «людина–машина». – К.: Наук. думка, 1986. – С.121–127.
55. Роль антонімії у формуванні семантичних полів // Лексична семантика в системі «людина–машина». – К.: Наук. думка, 1986. – С. 25–53.
56. Словотвір: теорія і практика [Рец. на кн.: А.Н. Тихонов. Словообразовательный словарь русского языка: в 2 т. – М.: Рус. яз., 1985. – Т. 1–2.] // Мовознавство. – 1986. – № 5. – С. 76–78 (співавтори – Л.С. Паламарчук, Л.О. Родніна).

1987

57. Автоматизированный анализ морфемной структуры слова // Вторая Всесоюз. конференция по проблемам создания машинного фонда русского языка. – М., 1987. – С. 126–127 (співавтори – Є.А. Карпіловська, Г.М. Ярун).
58. Изучение семантики сложного слова // Методы изучения лексики языка. – Чернівецький ун–т. – Депон. в ІНІОН АН СРСР. № 31140 від 11.09.1987.
59. Проблеми функціональної граматики. [Рец. на кн.: Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia. – Warszawa, 1984. – 560 s. // Мовознавство. – 1987. – № 1. – С. 72–73.

1988

60. Автоматизований аналіз мови: проблеми і пошуки // Мовознавство. – 1988. – № 4. – С. 3–10.
61. Зона словообразовательного гнезда и принципы ее автоматизированного построения // Продуктивность, частотность и

валентность деривационных моделей. – Владивосток, 1988. – С. 51–56 (співавтор – Є.А. Карпіловська).

62. Мовознавство і комп'ютеризація // Під прапором ленінізму. – 1988. – № 17.

63. Парадигмы прилагательных с первой адъективной основой // Словообразовательные и словосочетательные гнезда. – Владивосток, 1988.

1989

64. Морфемно–словообразовательный фонд современного украинского языка: принципы организации и перспективы использования // III Всесоюз. конференция по машинному фонду русского языка. – М., 1989. – С. 153–154 (співавтори – Є.А. Карпіловська, Л.І. Комарова, Т.І. Недозим, Т.В. Иванова).

65. Словарь морфем украинского языка // Дериватография и деривационная лексикография. – Владивосток, 1989. – С. 33–37.

1990

66. Аглютинативність в українському словотворенні // Українське мовознавство. – К.: Либідь, 1990. – Вип. 17. – С. 96–104.

67. Использование ЭВМ при изучении морфемной и словообразовательной структуры слова. // Использование ЭВМ в лингвистических исследованиях. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 85–108.

68. Машинные словари морфемно–словообразовательного фонда украинского языка // Актуальные проблемы компьютерной лингвистики. Тезисы Всесоюз. конференции. – Тарту, 1990. – С. 74–76 (співавтори – Є.А. Карпіловська, Л.І. Комарова).

69. Морфемно–словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно–довідкова система // Мовознавство. – 1990. – № 6. – С. 41–50 (співавтори – Є.А. Карпіловська, Л.І. Комарова, Т.В. Іванова, Т.І. Недозим).
70. Принципы семантизации слов в существующих словарях. // Украинский семантический словарь: Проспект / М.М. Пещак, Н.Ф. Клименко, Е.А. Карпиловская и др.; Отв. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 7–99.
Рец.: Андриющенко В.М. // Вопр. языкознания. – 1993. – № 4. – С. 143–145.
71. Построение тезауруса с помощью ЭВМ // Украинский семантический словарь: Проспект / М.М. Пещак, Н.Ф. Клименко, Е.А. Карпиловская и др.; Отв. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 81–89.
72. Основные свойства автоматических словарей // Украинский семантический словарь: Проспект / М.М. Пещак, Н.Ф. Клименко, Е.А. Карпиловская и др.; Отв. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 89–99.
73. Функциональные и семантические корреляции единиц в подсистеме сложных слов // Функциональные и семантические корреляции языковых единиц: Тез. Всесоюз. конференції. – К., 1990.

1991

74. Анализатор омонимии // Проблемы создания машинных фондов национальных языков: Тез. конференції. – К., 1991.
75. Закони будови морфемної структури слова // Словотвірна і семантична структура української лексики: Тези конференції. – Л., 1991. – С. 11–14.
76. Машинний фонд мови як основа нового етапу розвитку мовознавства // Українська мова і сучасність. – К.: Либідь, 1991.

77. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові // Мовознавство. – 1991. – № 4. – С. 10–21 (співавтор – Є.А. Карпіловська).
78. Морфемно–словотвірний фонд української мови та його функції в машинному фонді мови // Проблеми українізації комп'ютерів. Тези Міжнарод. конференції. – Л., 1991.
79. Симметрия и асимметрия в морфемной структуре слова // Проблемы изучения структуры слова. – Владивосток, 1991. – С. 41–47.
80. Словообразовательные гнезда слов как объект типологического изучения // Актуальные проблемы русского словообразования: Матеріали XV республ. науч.–практ. конференции. – Самарканд, 1991. – Ч. II. – С. 81–83.
81. Як народжується слово. – К.: Рад. школа, 1991. – 288 с.

1992

82. Закономерности строения морфемных и словообразовательных структур слова как проявление взаимодействия языковых подсистем // I Міжнародна конференція з проблем квантитативної лінгвістики. – М., 1992.
83. Морфеміка – обов'язковий компонент граматики сучасної української мови // Методологічні проблеми вивчення граматики у школах і вузах. Тези конференції. – Полтава, 1992.
84. Проблеми омографії та омонімії при автоматичному укладанні морфемних словників // Проблеми українізації комп'ютерів. Тези II Міжнарод. конференції. – Л., 1992.
85. Проблеми систематизації науково–технічної термінології та її лексикографічна параметризація // Українська науково–технічна термінологія. Тези I Міжнарод. конференції. – Л., 1992.

1993

86. Автоматизація досліджень з української мови і проблеми мовної синергетики // Проблеми українізації комп'ютерів. Тези доповідей конференції. Львів, 1993. – С. 60–61.
87. Взаємодія функціональних стилів літературної мови і вплив її на словотвірну систему // Актуальні проблеми словотвору української мови: Матеріали наукових читань, присвячених пам'яті професора Івана Ковалика. – Тернопіль, 1993. – С. 64–66.
88. Залежність між морфемною будовою слова і змісторозрізнявальними функціями голосових характеристик морфем // Матеріали Міжнарод. наук. конференції «Семантика мови і тексту». – Ч. 1. – Івано–Франківськ, 1993. – С. 126–127.
89. Морфемна структура слова як одиниця типологічного опису мови // Мови європейського культурного ареалу: розвиток і взаємодія. – К.: Довіра, 1993. – С. 199–215.
90. Проблеми омографії та омонімії при автоматичному укладанні морфемних словників // Проблеми українізації комп'ютерів. – К., 1993. – С. 65–69.
91. Симметрия и асимметрия в морфемных структурах слов современного украинского языка // Морфология и морфемология: Сборник научных трудов. – Владивосток, 1993. – С. 44–45.
92. Складні випадки словотворення // И.Р. Выхованец, Е.А. Карпиловская, Н.Ф. Клименко. Изучаем украинский язык: Расширенный курс. – К.: Либідь, 1993. – Вид. 1–ше. – С. 104–152.

1994

93. Автоматизація досліджень з української мови і проблеми мовної синергетики // Проблеми українізації комп'ютерів. Матеріали 3-ї міжнарод. конференції. К., 1994. – С. 45–47.
94. Виміри притягальної сили коренів у морфемній підсистемі мови // Словотвір як вияв динаміки мови: Збірник. – Л., 1994. – Ч. 1. – С. 102–104.
95. Рівновага в морфемній підсистемі мови // Проблеми функціональної граматики української мови: Збірник. – Донецьк, 1994.
96. About Equilibrium in the Morphemic Subsystem of Language // Gualico–94 / Moscow. – 2-а міжнарод. конф. з квантитативної лінгвістики. – М., 1994. – С. 184–185.
97. Computer Morpheme–Word–Formative Database of the Ukrainian Language and Its Application // Journal of Quantitative Linguistics. – 1994. – Vol. 1. – № 2. – P. 113–131 (співавтор – Є.А. Карпіловська).

1995

98. Від універсальної бази лінгвістичних знань до комп'ютерного укладання словників // Мовознавство. – 1995. – № 4–5. – С. 3–10 (співавтор – В.М. Русанівський).
99. Двоїстість одиниць морфемної підсистеми мови як ознака її плинної рівноваги // Актуальні проблеми українського словотвору: Матеріали III наук. читань, присвячених пам'яті проф. Івана Ковалика. – Івано–Франківськ, 1995. – С. 6–8.
100. Лінгвістичні продукти машинного «Морфемно–словотвірного фонду української мови» як об'єкт теоретичного вивчення мови. – УкрСофт–1995. – Львів, 1995. – С. 157–161.
101. Словотвірний потенціал грецизмів у сучасній українській мові // Доп. міжнарод. конф. «Греція – Україна». – Афіни, 1995. – С. 7–9.

102. А.О. Білецький – поліглот, учений, педагог: Післямова до кн.: А.О. Білецький. Про мову та мовознавство. – К.: АртЕк, 1996. – С. 216–222.
103. Мовні питання перекладу книги Хр. Яннараса «Нарис вступу до філософії» // Матеріали міжнарод. конференції «Україна – Греція». – Маріуполь, 1996.
104. Морфеміка і словотворення як частини категорійної граматики української мови // Доповіді III Міжнарод. конгресу Міжнарод. асоціації україністів. – Х., 1996.
105. Морфотактика основ у сучасній українській мові // Деривационные процессы в русском и украинском языках. – Херсон, 1996. – Вип. 2. – С. 3–13.
106. Нові підходи до укладання комп'ютерних словників // Мовознавство. – 1996. – № 4–5. – С. 11–15.
107. Складні випадки словотворення // И.Р. Выхованец, Е.А. Карпиловская, Н.Ф. Клименко. Изучаем украинский язык: Расширенный курс. – К.: Либідь, 1996. – Вид. 2-ге. – С. 104–152.
108. Словотвірний потенціал твірних як критерій типологічного опису мов // Матеріали міжнарод. конференції «Актуальні питання сучасної філології». – К., 1996.
109. Словотвірні можливості англіцизмів у сучасній українській мові // Структура та семантика мовних одиниць у функціональному аспекті: Збірник Чернівецького ун-ту. – Чернівці, 1996. – С. 72–79. (співавтор – Н.В. Скибицька).
110. Створення російсько-українського словника з електроенергетики // Матеріали IV міжнарод. конференції «Проблеми вдосконалення

- української науково–технічної термінології». – Л., 1996. (співавтори – С.Я. Меженний, Л.Г. Нижник).
111. Шоу запозичених слів // Бібліотечний вісник. – 1996. – № 4. (співавтор – Н.В. Скибицька).
112. The potential of Greek loanwords in the process of wordconstruction in Modern Ukrainian Language // Матеріали міжнарод. конференції «Греція–Україна». – Афіни, 1996. – С. 17–21.

1997

113. Мовна синергетика як теорія систем із саморегулюванням і як складник комп'ютерної лінгвістики // Українське мовознавство. – 1997. – Вип. 21. – С. 4–9.
114. Він любив Грецію давню і сучасну // Записки історико–філологічного Товариства Андрія Білецького. – К., 1997. – Вип. 1. – С. 9–13.
115. Об изучении новогреческого языка в Украине // Вісник Салонікського ун–ту. – 1997. – № 5. – С. 16–19 (співавтор – М.А. Араджіоні).
116. Правопис і унормування реєстру словників // Тези наук. конференції з проблем сучасного українського правопису і термінології 12–13 грудня 1997 р. – К., 1997. – С. 56–58.
117. Про вивчення новогрецької мови в Україні // Записки Історико–філологічного товариства Андрія Білецького. – К., 1997. – Вип. 1. – С. 28–32.
118. Тенденції мовного розвитку в сучасному українському газетному стилі // Матеріали Всеукр. наук.–практ. конференції, присвяченої 115–й річниці з дня народження І.І. Огієнка. – К., 1997.
119. Функціонально–парадигматический аспект морфемной подсистемы языка // Матеріали наук.–практ. конференції «Принципы и методы

функціонально–семантичного описання мови: результати, напрямки, перспективи». – М., Сімферополь, 1997. – С. 31–32.

120. Час усталювати державний статус української мови // Матеріали наук.–практ. конференції «Українська мова як засіб консолідації нації». – Рівне, 1997.
121. Час усталювати державний статус української мови та її норми. // Рівненський обласний часопис «Дзвін». – № 22(66) від 30.05.97. – С. 4.
122. Эллинистика в Киевском национальном университете им. Т.Г. Шевченко // Проблемы греческой культуры: Междунар. науч.–практ. конференция (15–21 сентября 1996, Крым). – Симферополь, 1997. – С. 24–28.

1998

123. Елліністика з Божої ласки (до 70–річчя від дня народження Т.М. Чернишової) // Записки історико–філологічного Товариства Андрія Білецького. – К., 1998. – Вип. 2. – С. 7–21.
124. Лексические, синтаксические и фразеологические параллелизмы в новогреческом и восточнославянских языках // Записки історико–філологічного товариства Андрія Білецького. – К., 1998. – Вип. II. – С. 44–60.
125. Морфеми української мови // Н.Ф. Клименко. Є.А. Карпіловська. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К.: Ін–т мовознавства НАН України, 1998. – С. 5–100.
- Рец.:* Л. Полюга. Рецензії // Дивослово. – 1999. – № 9. – С. 52.
- М. Білоус. Нові посібники з морфеміки української мови // Вісник Львівського ун–ту. – Серія філол., 2000. – Вип. 29. – С. 314–317.

- А.А. Кретов. Словообразовательная морфемика: сегодня и завтра // Филологические записки. – Воронеж: Воронежский гос. ун-т, 2001. – Вып. 15. – С. 272–277.
126. Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення // Мовознавство. – 1998. – № 2–3. – Доповіді укр. делегації на XII Міжнарод. з'їзді славистів у Кракові (серп.–верес. 1998 р.). – С. 117–133 (співавтор – Є.А. Карпіловська).
127. Основи морфеміки сучасної української мови: Навч. посібник для студентів філол. факультетів університетів та педінститутів. – К.: ІЗМН, 1998. – 182 с.
Рец.: Т. Гаврилова, Г. Мартинова. Про морфеміку та словотворення ґрунтовно й доступно. // Українська мова та література. – 2000. – Ч. 42 (202), листопад. – С. 12.
128. Основоцентричне бачення словотвору [Рец. на кн. В.В. Ґрещука «Український відприкметниковий словотвір»] // Мовознавство. – 1998. – № 1. – С. 67–69.
129. Передмова // Обернений частотний словник сучасної української художньої прози. – К.: Спалах, 1998. – С. 3–10.
130. Передмова // Словник афіксальних морфем української мови. – К.: Ін-т мовознавства НАН України, 1998. – С. 4–41 (співавтор – Є.А. Карпіловська).
131. Префіксальна частина // Словник афіксальних морфем української мови. – К.: Ін-т мовознавства НАН України, 1998. – С. 12–65 (співавтор – Т.І. Недозим)
Рец.: Ґрещук В. // Мовознавство. – 1999. – № 6. – С. 70–73.
Ґрещук В. Морфемний словник нового типу // Мовознавство. – 2000. – № 1. – С. 86–88.
132. Українська мова в стані оновлення // Opera slavica. Slavistické rozhledy, Брно. – Roč. VIII. – 1998. – № 2. – С. 21–29.

1999

133. Вічне відлуння Григорія Кочура // Записки Історико-філологічного товариства Андрія Білецького. – К.: ПРАЙМ компанія, 1999. – Вип. III – С. 33–36.
134. Елліністка Тетяна Чернишова // Грецький тижневик «Αγγελόφορος». – березень 1999. – С. 3.
135. Лексические, синтаксические и фразеологические параллелизмы в новогреческом и восточнославянских языках // Восточноукраинский лингвистический сборник: Сборник науч. трудов. – Донецк: Донеччина, 1999. – Вып. 5. – С. 194–219.
136. Паремические параллелизмы в новогреческом и украинском языках // Восточнославянский лингвистический сборник. – Донецк, 1999. – № 5. – С. 194–219.
137. Практичний курс новогрецької мови // Записки історико-філологічного Товариства Андрія Білецького. – К., 1999. – Вип. 3. – Додаток. – С. 1–44 (співавтори – О.Д. Пономарів і Є.К. Чернухін).
138. Словотвірні паралелізми в сучасних українській та новогрецькій мовах // Матеріали конф. «Україна – Греція». – Маріуполь, 1999. – С. 168–170.
139. Український правопис (проект найновішої редакції). – К., 1999. – 333 с. (Член авторського колективу).

2000

140. До вершин мовознавчої науки: Післямова до кн. К.М. Тищенко «Метатеорія мовознавства». – К.: Основи, 2000. – 350 с. – С. 207–307.

141. Мовні питання грецької меншини в Україні // Матеріали Міжнарод. наук. конференції «Державність укр. мови і мовний досвід країн світу». – К., 2000.
142. Неологізми та okazіоналізми в сучасному українському науково-технічному стилі // Українське мовознавство. – К.: Видав.-поліграф. центр «Київський ун-т», 2000. – Вип. 22. – С. 21–25.
143. Основи морфеміки сучасної української мови : Навч. посібник для студентів філол. факультетів університетів та педінститутів. – К.: Вид-во «1 вересня», 2000. – 159 с. – Вид. 2-е.
144. Основи морфеміки сучасної української мови // Українська мова та література. – 2000. – число 29–32. – 95 с.
145. Словотвірні паралелізми в сучасній українській та новогрецькій мовах (на матеріалі похідних дієслів) // Вісник Харківського нац. університету ім. В.Н. Каразіна «Іноземна філологія на межі тисячоліть». – Х., 2000.
146. Спільні запозичення з турецької в сучасній українській та новогрецькій мовах // Матеріали конференції «Наукова спадщина Ю.О. Жлуктенка та сучасне мовознавство». – К., 2000.
- 147–273. Статті в: Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана. – К., 2000. – 1-е вид. – 752 с.

Розділ «Морфонологія»:

147. Акцентуація морфеми. – С. 16–17;
148. Інтерференція морфем. – С. 226;
149. Морфемний шов. – С. 345–346;
150. Морфонема. – С. 348–349,
151. Морфонологія. – С. 349–351;
152. Морфофонемне правило. – С. 351–352;
153. Накладання морфем див. Інтерференція морфем. – С. 401;
154. Нарощення морфем. – С. 371–372;
155. Усічення. – С. 690;

156. Фонемна структура морфеми. – С. 699–700;

Розділ «Морфеміка»:

157. Активність морфеми див. Морфеми активність – С. 14;

158. Аломорф. – С. 19;

159. Афікс. – С. 37;

160. Афіксоїд. – С. 38;

161. Довжина слова. – С. 147;

162. Інтерфікс. – С. 209–210;

163. Інфікс. – С. 211;

164. Конфікс. – С. 253;

165. Ланцюжок морфем див. Морфем ланцюжок. – С. 268;

166. Монема. – С. 340;

167. Морф. – С. 341;

168. Морфема. – С. 342–343;

169. Морфема нульова. – С. 343;

170. Морфеми активність. – С. 343;

171. Морфеми позиція див. Позиція морфеми. – С. 343;

172. Морфеми функція – С. 343–344;

173. Морфеміка. – С. 344;

174. Морфем ланцюжок. – С. 341–342;

175. Морфемна будова слова. – С. 344–345;

176. Морфемний склад слова див. Морфемна будова слова. – С. 344–345;

177. Морфемний словник. – С. 345;

178. Морфотактика. – С. 351;

179. Нульова морфема див. Морфема нульова. – С. 343;

180. Основи подільність. – С. 413;

181. Позиція морфеми. – С. 464;

182. Постфікс. – С. 472;

183. Префікс. – С. 483–484;

184. Субморф. – С. 612;
185. Суфікс. – С. 618–619;
186. Суфіксоїд див. Афіксоїд. – С. 619;
187. Уніфікс. – С. 689;
188. Формант. – С. 706–707;
189. Фузія. – С. 714;

Розділ «Словотворення»:

190. Аббревіатура. – С. 7;
191. Аббревіація. – С. 7;
192. Акронім. – С. 13;
193. Апокопа. – С. 30;
194. Афіксальне словотворення. – С. 37;
195. Безафіксне словотворення. – С. 42–43;
196. Відіменникові утворення. – С. 69–70;
197. Відіменні утворення. – С. 70;
198. Відприслівникові утворення. – С. 77;
199. Гібридне слово. – С. 89;
200. Декомпозиція. – С. 124;
201. Декореляція. – С. 124;
202. Депрефіксація. – С. 126;
203. Дериваційне правило. – С. 128;
204. Дериваційний словник див. Словотвірний словник. – С. 128;
205. Деривація див. Словотворення. – С. 128;
206. Десуфіксація. – С. 129;
207. Збільшувальні утворення. – С. 183–184;
208. Зворотна деривація. – С. 185;
209. Зменшувальні утворення. – С. 189–190;
210. Зрощення. – С. 195;
211. Калька. – С. 227–228;

212. Катоїконім. – С. 230 (співавтор – В.О. Горпинич);
213. Композит. – С. 243–244;
214. Композиція основ. – С. 244–245,
215. Конверсія словотвірна. – С. 246–247;
216. Корінь. – С. 254–255;
217. Морфологічний спосіб творення див. Спосіб словотворення. – С. 346;
218. Мотивація. – С. 352–353;
219. Моція. – С. 354;
220. Назви виконавців дії. – С. 360–361;
221. Назви дій. – С. 361–362;
222. Назви діячів. – С. 362;
223. Назви жителів див. Катоїконім. – С. 362 (співавтор – В.О. Горпинич);
224. Назви за належністю. – С. 362–363;
225. Назви за подібністю. – С. 363;
226. Назви за фахом. – С. 363–364;
227. Назви знарядь. – С. 364–365;
228. Назви малят. – С. 365;
229. Назви місця. – С. 365–366;
230. Назви населених пунктів див. Ойконім. – С. 366 (співавтор – В.О. Горпинич);
231. Назви носіїв ознак. – С. 366;
232. Назви осіб. – С. 366–367;
233. Назви результатів дії. – С. 367–368;
234. Назви речовин. – С. 368;
235. Назви суб'єктивної оцінки. – С. 368–369;
236. Назви чинності див. Назви дій. – С. 369;
237. Ойконім. – С. 399–400 (співавтор – В.О. Горпинич);
238. Основа (словотвірна). – С. 412–413;
239. Основи подільність. – С. 413;
240. Основоскладання. – С. 413;

241. Перифраз. – С. 435;
242. Потенційне слово. – С. 473–474;
243. Похідність. – С. 474;
244. Продуктивність. – С. 496;
245. Синкопа 2. – С. 538;
246. Складне слово. – С. 555–556;
247. Словоскладання. – С. 569;
248. Словотвір. – С. 570–571;
249. Словотвірна категорія. – С. 571;
250. Словотвірна модель. – С. 571–572;
251. Словотвірна парадигма. – С. 572;
252. Словотвірна система. – С. 572;
253. Словотвірна структура слова. – С. 572–573;
254. Словотвірне гніздо. – С. 573;
255. Словотвірне значення. – С. 573–574;
256. Словотвірний ланцюжок. – С. 574;
257. Словотвірний словник. – С. 574–575;
258. Словотвірний тип. – С. 575;
259. Словотворення. – С. 575–578;
260. Словотворчий потенціал слова. – С. 578;
261. Споріднені слова. – С. 588;
262. Спосіб словотворення. – С. 589;
263. Твірне слово. – С. 626–627;
264. Телескопія. – С. 628;
265. Універбація. – С. 688;
266. Уніфікс. – С. 689;
267. Юкстапозит. – С. 742;

Розділ «Структурна, прикладна та математична лінгвістика»

268. Машинний переклад. – С. 303–304;

Персоналії:

- 269. Вихованець І.Р. – С. 67;
- 270. Карпіловська Є.А. – С. 229;
- 271. Перебийніс В.С. – С. 427;
- 272. Пономарів О.Д. – С. 467;
- 273. Скороходько Е.Ф. – С. 560.

2001

- 274. Абревіація // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2001.– Т. І. – С. 40.
- 275. Категорія роду іменника в сучасній українській та новогрецькій мовах // Наукова спадщина проф. С.В. Семчинського і сучасна філологія. – К.: Видав.-поліграф. центр «Київський ун-т», 2001. – Ч. І. – С. 532–538.
- 276. Синтаксичні потенції частин мови та їхній вплив на реалізацію словотвірних категоріальних значень (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов) // Лінгвістичні студії. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – Вип. 7. – С. 167–172.
- 277. Спільні історичні запозичення з турецької в сучасній українській та новогрецькій мовах // Вісник Львів. у-ту «Іноземна філологія». – Львів, 2001. – Вип. 112. – С. 11–25
- 278. Христос Яннарас. Неперервна філософія «Αδιάρρηκτη φιλοσοφία». Нариси вступу до філософії / Пер. з новогрецької. – К.: Основи, 2001. – 314 с. (співавтор – А.М. Чердаклі).

2002

- 279. Взаємозв'язок співвідносних різнорівневих одиниць як критерій зіставлення мов (на матеріалі української та новогрецької мов) //

- Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано–Франківськ: Плай, 2002. – С. 28–37.
280. Запозичення у мовних картинах світу // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – К.: КНУ, 2002. – Вип. 1.
281. Зооніми в мовних картинах світу // Вісник КНУ «Іноземна філологія». – К., 2003. – Вип. 34–36. – С. 8–12.
282. Интернационализмы турецкого происхождения в новогреческом и восточнославянских языках // Матеріали VI Крымской междунар. конф. «Греция и Крым: тысячелетия сотрудничества». – Симферополь: Изд-во Таврич. ун-та, 2002. – С. 5–6.
283. К.М. Тищенко. Учений–поліглот // «Східний Світ». – К., 2002. – № 2. – С. 201–202.
284. Лексика грецького походження як джерело словотворення в сучасній українській мові (Λέξεις ελληνικής καταγωγής ως πηγή σχηματισμού λέξεων στη σημερινή ουκρανική γλώσσα) // Матеріали Міжнар. наук. конференції «Вплив грецької мови на становлення мов світу». – Іракліон, 2002 («Η συμβολή της ελληνικής γλώσσας στο παγκόσμιο γίγνεσθαι». – Ηράκλειο, 2002). – С. 17–19.
285. Неологізми в сучасній українській та новогрецькій мовах // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К., 2002. – Вип. 8. – С. 14–17.
286. Словотвірна мотивація, регулярні, виражені й нарощені словотвірні значення (в типологічному аспекті) // Вісник КНУ «Іноземна філологія», 2002. – Вип. 32–33. – С. 35–39.
287. Формально–граматична і семантична структура категорії роду іменника в новогрецькій та східнослов'янських мовах // Лінгвістичні студії.– Донецьк, 2002. – Вип. 9. – С. 15–31.
288. Формотворення і словотворення прикметника у сучасній українській та новогрецькій мовах // Мовні та концептуальні картини світу. – К.: «Прайс–М», 2002. – Вип. 6. – Кн. 1. – С. 194–203.

289. Динаміка словникового складу сучасної української мови на тлі міжслов'янських паралелей // Мовознавство. – 2003. – № 2–3. – С. 96–111. – Доповіді укр. делегації на XIII Міжнародний з'їзд славістів в Люблянці (Словенія) (співавтор – Є.А. Карпіловська, Л.І. Даниленко).
290. Етнокультурний компонент у мовних картинах світу (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов) // Мова і культура. – К., 2003. – Вип. 9. – Т. III/1. – С. 213–219.
291. Закони конструювання морфемних структур слова // Збірка праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика. – Львів, 2003. – С. 79–82.
292. Конверсія в українській, російській, німецькій та новогрецькій мовах // Теоретична і прикладна лінгвістика. – К., 2003. – Вип. 1. – С. 58–65.
293. Конверсія в сучасній українській та новогрецькій мовах // Лінгвістичні студії. – Донецьк: ДонНУ, 2003. – Вип. 11. – Ч. 2. – С. 402–410.
294. Концепт «море» у сучасній українській та новогрецькій мовах // Мова і культура. – К., 2003. – Вип. 6. – Т. V/2. – С. 232–240.
295. М. Триандафілідис. «Мала граматики новогрецької мови» / Пер. з новогрецької. – Ін-т новогрецьких студій. – К., Салоніки, 2003. – 262 с. (співавтор – О.Д. Пономарів).
296. Назви осіб у сучасній українській періодиці // Українське мовознавство. – К., 2003. – Вип. 25. – С. 20–24.
297. Неологізування в українській мові в часи глобалізації // Доп. V Міжнар. конгресу Міжнародної асоціації україністів. Мовознавство. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 38–44.
298. Новогрецько–український словник: Близько 22000 слів: Літери П-О. // К.: Просвіта, 2003. – 350 с. (співавтор – О.Д. Пономарів та Є.К. Чернухін).
299. Осново– і словоскладання у процесах номінації сучасної української мови // Українська мова. – К., 2003. – № 3–4. – С. 83–105.

300. Тюркізми в українській та новогрецькій мовах // Записки Історико-філол. товариства Андрія Білецького. – К., 2003. – Вип. IV. – Кн. 1. – С. 33–52.

2004

301. Бумі–Папа Р. // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. – С. 588–589.

302. Григорій Кочур та Андрій Білецький (переклади грецької поезії) // Григорій Кочур і український переклад. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 280 с.

303. Елліністичні студії в Київському національному університеті ім. Т.Г. Шевченка // Наукові записки КНУ ім. Шевченка, Ін-т філології. – К., 2004. – Т. XIII. – С. 227–233.

304. Макаронізми в сучасній українській літературній мові // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2004. – № 9.

305. Назви приблизної міри в новогрецькій та сучасній українській мовах // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2004. – Вип. 12. – Ч. 1. – С. 208–213.

306. Новотворення чи мавпування// Урок української. – 2004. – № 10. – С. 23–26.

307. Словотвірний потенціал слів – виразників концепту «море» у сучасній українській та новогрецькій мовах // Вісник КНУ «Іноземна філологія». – К., 2004. – № 37–38. – С. 34–37.

308. Словотвірно-лексичні значеннєві зв'язки слів, що належать одному концепту // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2004. – Вип. 11. – Кн. 1.– С. 196–201.

309. Тут навіть згаслі мови – як тепла долоня понад віки (про унікальний музей зі статусом навчального) // Урок української. – 2004. – № 3 (61). – С. 37–41.

310. Унікальний світ впорядкованої мовної стихії // Щорічник «Україна». Наука і культура. – К., 2004. – Вип. 32. – С. 141–149.
311. Частиномовна належність неологізмів – композитів та юкстапозитів у сучасній українській мові // Українське мовознавство. – К., 2004. – № 31. – С. 26–31.
- 312–439. Статті в: Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. – 2-ге видання, виправлене і доповнене. – 824 с.

Розділ «Морфонологія»:

312. Акцентуація морфеми. – С. 17–18;
313. Інтерференція морфем. – С. 226;
314. Морфемний шов. – С. 375;
315. Морфонема. – С. 378–379;
316. Морфонологія. – С. 379–381;
317. Морфофонемне правило. – С. 381–382;
318. Накладання морфем див. Інтерференція морфем. – С. 401;
319. Нарощення морфем. – С. 403;
320. Усічення. – С. 750–751;
321. Фонемна структура морфеми. – С. 761–762.

Розділ «Морфеміка»:

322. Активність морфеми див. Морфеми активність – С. 14;
323. Аломорф. – С. 19;
324. Афікс. – С. 37–38;
325. Афіксоїд. – С. 38–39;
326. Довжина слова. – С. 159;
327. Інтерфікс. – С. 226;
328. Інфікс. – С. 228;
329. Конфікс. – С. 273;
330. Ланцюжок морфем див. Морфем ланцюжок. – С. 290;

331. Монема. – С. 370;
332. Морф. – С. 371;
333. Морфема. – С. 371–373;
334. Морфема нульова. – С. 373;
335. Морфемна активність. – С. 373;
336. Морфемна позиція див. Позиція морфем. – С. 373;
337. Морфемна функція – С. 373;
338. Морфеміка. – С. 374;
339. Морфем ланцюжок. – С. 371;
340. Морфемна будова слова. – С. 374–375;
341. Морфемний склад слова див. Морфемна будова слова. – С. 375;
342. Морфемний словник. – С. 375;
343. Морфотактика. – С. 381;
344. Нульова морфема див. Морфема нульова. – С. 321;
345. Основи подільність. – С. 446–447;
346. Позиція морфем. – С. 501;
347. Постфікс. – С. 509;
348. Префікс. – С. 520–521;
349. Субморф. – С. 661;
350. Суфікс. – С. 669–670;
351. Суфіксоїд див. Афіксоїд. – С. 671;
352. Уніфікс. – С. 750;
353. Формант. – С. 769;
354. Фузія. – С. 776–777.

Розділ «Словотворення»:

355. Аббревіатура. – С. 7;
356. Аббревіація. – С. 7;
357. Акронім. – С. 13;
358. Апокопа. – С. 31;

359. Афіксальне словотворення. – С. 38;
360. Безафіксне словотворення. – С. 44;
361. Відіменникові утворення. – С. 73–75;
362. Відіменні утворення. – С. 75;
363. Відприслівникові утворення. – С. 81–82;
364. Гібридне слово. – С. 98;
365. Декомпозиція. – С. 138;
366. Декореляція. – С. 138;
367. Депрефіксація. – С. 140;
368. Дериватологія див. Словотвір. – С. 142;
369. Дериваційне правило. – С. 142–143;
370. Дериваційний словник див. Словотвірний словник. – С. 143;
371. Деривація див. Словотворення. – С. 143;
372. Десуфіксація. – С. 144;
373. Збільшувальні утворення. – С. 207;
374. Зворотна деривація. – С. 209;
375. Зменшувальні утворення. – С. 214;
376. Зрощення. – С. 219;
377. Калька. – С. 254;
378. Катойконім. – С. 257 (співавтор – В.О. Горпинич);
379. Композит. – С. 273–274;
380. Композиція основ. – С. 274;
381. Конверсія словотвірна. – С. 276–277;
382. Корінь. – С. 287;
383. Морфологічний спосіб творення див. Спосіб словотворення. – С. 371;
384. Мотивація. – С. 382–383;
385. Моція. – С. 384;
386. Назви виконавців дії. – С. 391–392;
387. Назви дій. – С. 392–393;
388. Назви діячів. – С. 393;

389. Назви жителів див. Катоїконім. – С. 393 (співавтор – В.О. Горпинич);
390. Назви за належністю. – С. 393–394;
391. Назви за подібністю. – С. 394;
392. Назви за фахом. – С. 394–395;
393. Назви зрядь. – С. 395–396;
394. Назви малят. – С. 396;
395. Назви місця. – С. 396–397;
396. Назви населених пунктів див. Ойконім. – С. 397 (співавтор – В.О. Горпинич);
397. Назви носіїв ознак. – С. 397–398;
398. Назви осіб. – С. 398–399;
399. Назви результатів дії. – С. 399;
400. Назви речовин. – С. 399–400;
401. Назви суб'єктивної оцінки. – С. 400;
402. Ойконім. – С. 431–432 (співавтор – В.О. Горпинич);
403. Оказіоналізми. – С. 451–452; (з доповненнями, співавтор – Л.О. Пустовіт);
404. Основа (словотвірна). – С. 446;
405. Основи подільність. – С. 446–447;
406. Основоскладання. – С. 447;
407. Перифраз. – С. 471;
408. Потенційне слово. – С. 511,
409. Похідність. – С. 511;
410. Продуктивність. – С. 534;
411. Синкопа 2. – С. 584;
412. Складне слово. – С. 602;
413. Словоскладання. – С. 616–617;
414. Словотвір. – С. 618;
415. Словотвірна категорія. – С. 618–619;
416. Словотвірна модель. – С. 619;

- 417. Словотвірна парадигма. – С. 619;
- 418. Словотвірна система. – С. 619–620;
- 419. Словотвірна структура слова. – С. 620;
- 420. Словотвірне гніздо. – С. 620–621;
- 421. Словотвірне значення. – С. 621;
- 422. Словотвірний ланцюжок. – С. 621;
- 423. Словотвірний словник. – С. 621–622;
- 424. Словотвірний тип. – С. 622–623;
- 425. Словотворення. – С. 623–625;
- 426. Словотворчий потенціал слова. – С. 625;
- 427. Споріднені слова. – С. 635;
- 428. Спосіб словотворення. – С. 636–637;
- 429. Твірне слово. – С. 679;
- 430. Телескопія. – С. 680;
- 431. Універбація. – С. 749;
- 432. Уніфікс. – С. 750;
- 433. Юкстапозит. – С. 810.

Розділ «Структурна, прикладна та математична лінгвістика»

- 434. Машинний переклад. – С. 331.

Персоналії:

- 435. Вихованець І.Р. – С. 70;
- 436. Карпіловська Є.А. – С. 246;
- 437. Перебийніс В.С. – С. 463;
- 438. Пономарів О.Д. – С. 504;
- 439. Скороходько Е.Ф. – С. 606.

2005

440. Відділ структурно–математичної лінгвістики // Історія Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України (до 70–річчя з дня заснування) – К.: Наук. думка, 2005. – С. 297–314.
441. Гібридизація слів як прояв аналогії в словотворенні // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2005. – Вип. 13.
442. Грецькі основи в процесах словотворення сучасної української мови // Граматика слова і граматики мови. – Донецьк, 2005. – С. 254–268.
443. Кількість у вимірах великого і малого (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов) // Збірник до 70–річчя Р.П. Зорівчак. – Л., 2005. – С. 240–251.
444. Назви приблизної кількості у новогрецькій та сучасній українській мові // Вісник КНУ «Іноземна філологія». – К., 2005. – № 39. – С. 7–10.
445. Новогрецька література в українських перекладах: Антологія. – К.: ВПЦ «Київський ун–т», 2005. – 240 с. (упорядкування, укладання разом з О.Д. Пономаревим).
446. Новогрецько–український словник: Близько 22000 слів. Літери П–О. – К.: Укр. енциклопедія, 2005. – 350 с. (співавтори – О.Д. Пономарів та Є.К. Чернухін). – Вид. 2–е (доповнене і перероблене).
447. Передмова // Шкільний словотвірний словник сучасної української мови. – К.: Наук. думка, 2005. – С. 3–8. – Серія «Словники України».
448. Шкільний словотвірний словник сучасної української мови // – К.: Наук. думка, 2005. – 264 с. – Серія «Словники України» (співавтори – Є.А. Карпіловська, Л.П. Кислюк).

2006

449. Аспектологія дієслова в контексті «Українсько–новогрецького словника» // Матеріали конференції, присвяченої 130–річчю від дня народження проф. І.В. Шаровольського. – К., 2006.

450. Місце словотвору у функціонально–категорійній граматиці мови // Функцыянальныя аспекты словаўтварэння: Докл. IX Міжнар. навук. канф. Камісії па славянскому словаўтварэнню пры Міжнар. камітэце славістаў (Мінск, 9–14 кастрычніка 2006 г.). – Мінск: ВТАА «Права і эканоміка, 2006. – С. 109–114.
451. Обрії творчого пошуку професора А.О. Білецького // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2006. – Вип. 18. – Кн. 1. – С. 208–211.
452. Талант, помножений на працю (до 70–річчя Р.П. Зорівчак) // Всесвіт. – 2006. – № 5–6. – С. 195–196.
453. Прикметники сучасної української мови з модальними значеннями // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2006. – Вип. 14.

2007

454. Грецька мова // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2007. – Т. 3. – С. 289.
455. Елліністи України // Розвиток еллінізму в Україні у XVIII–XXI ст. – Зб. матеріалів Міжнар. наук.–практ. конференції. – Маріуполь: Вид-во Маріупольського держ. гуманітарного університету, 2007. – С. 347–351.
456. Закоханий в античність // Записки Історико–філологічного Товариства Андрія Білецького. – К., 2007. – Вип. 4. – Кн. 2.
457. Категорія відмінка іменника як мотиваційна база словотвірних типів похідних // Sprachliche Kategorien und die slawische Wortbildung / Herausg. von Hanna Burkhardt und Alicja Nagórko. – Hildesheim – Zürich – New York: Georg Olms Verlag, 2007. – S. 257–268.
458. Неологізми в семантичних полях ад’єктивної лексики // І.І. Ковалик та актуальні проблеми словотвору. Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. – Івано–Франківськ, 2007. – Вип. XV–XVIII. – С. 466–469.

459. Реклама як джерело запозичень у сучасній українській мові // Мовознавство. – Кн. 5. – Матеріали VI Міжнар. конгресу Міжнародної асоціації українців. – К.; Донецьк, 2007. – С. 114–119.
460. Центри духовного тяжіння: про родину Білецьких та Алексіу в контексті українсько–грецьких дружніх зв’язків // Мовні та концептуальні картини світу. – К., 2007. – Вип. 23. – Ч. 1. – С. 319–331.
- 461–590. Статті в: Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007. – 3-є видання, виправлене і доповнене. – 847 с.

Розділ «Морфонологія»:

461. Акцентуація морфеми. – С. 17–18;
462. Інтерференція морфем. – С. 234–235;
463. Морфемний шов. – С. 394;
464. Морфонема. – С. 397;
465. Морфонологія. – С. 397–399;
466. Морфонема правило. – С. 400;
467. Накладання морфем див. Інтерференція морфем. – С. 419;
468. Нарощення морфем. – С. 421;
469. Усічення. – С. 777–778;
470. Фонемна структура морфеми. – С. 792.

Розділ «Морфеміка»:

471. Активність морфеми див. Морфемна активність – С. 14;
472. Аломорф. – С. 19;
473. Афікс. – С. 37–38;
474. Афіксоїд. – С. 38–39;
475. Довжина слова. – С. 164–165;
476. Інтерфікс. – С. 235;
477. Інфікс. – С. 236;
478. Конфікс. – С. 285;

479. Ланцюжок морфем див. Морфем ланцюжок. – С. 303;
480. Монема. – С. 388;
481. Морф. – С. 389–390;
482. Морфема. – С. 390–391;
483. Морфема нульова. – С. 391–392;
484. Морфемна активність. – С. 392;
485. Морфемна позиція див. Позиція морфемна. – С. 392;
486. Морфемна функція – С. 392;
487. Морфеміка. – С. 392;
488. Морфем ланцюжок. – С. 390;
489. Морфемна будова слова. – С. 392–393;
490. Морфемний склад слова див. Морфемна будова слова. – С. 393;
491. Морфемний словник. – С. 393–394;
492. Морфотактика. – С. 399–400;
493. Нульова морфема див. Морфема нульова. – С. 440;
494. Основи подільність. – С. 466;
495. Позиція морфемна. – С. 523;
496. Постфікс. – С. 531;
497. Префікс. – С. 542–543;
498. Субморф. – С. 685;
499. Суфікс. – С. 694–695;
500. Суфіксоїд див. Афіксоїд. – С. 695;
501. Уніфікс. – С. 777;
502. Формант. – С. 799;
503. Фузія. – С. 807.

Розділ «Словотворення»:

504. Аббревіатура. – С. 7;
505. Аббревіація. – С. 7;
506. Акронім. – С. 13;

507. Апокопа. – С. 30–31;
508. Афіксальне словотворення. – С. 38;
509. Безафіксне словотворення. – С. 43–44;
510. Відіменникові утворення. – С. 72–73;
511. Відіменні утворення. – С. 74;
512. Відприслівникові утворення. – С. 80–81;
513. Гібридне слово. – С. 96;
514. Декомпозиція. – С. 134;
515. Декореляція. – С. 134;
516. Депрефіксація. – С. 135;
517. Дериватологія див. Словотвір. – С. 138;
518. Дериваційне правило. – С. 138;
519. Дериваційний словник див. Словотвірний словник. – С. 138;
520. Деривація див. Словотворення. – С. 138;
521. Десуфіксація. – С. 139;
522. Збільшувальні утворення. – С. 199;
523. Зворотна деривація. – С. 201;
524. Зменшувальні утворення. – С. 205–206;
525. Зрощення. – С. 211;
526. Калька. – С. 245;
527. Катойконім. – С. 247–248 (співавтор – В.О. Горпинич);
528. Композит. – С. 262–264;
529. Композиція основ. – С. 264;
530. Конверсія словотвірна. – С. 265–266;
531. Корінь. – С. 275;
532. Морфологічний спосіб творення див. Спосіб словотворення. – С. 395;
533. Мотивація. – С. 401;
534. Моція. – С. 402–403;
535. Назви виконавців дії. – С. 410;
536. Назви дій. – С. 410–411;

537. Назви діячів. – С. 411–412;
538. Назви жителів див. Катойконім. – С. 412 (співавтор – В.О. Горпинич);
539. Назви за належністю. – С. 412;
540. Назви за подібністю. – С. 412–413;
541. Назви за фахом. – С. 413;
542. Назви зрядь. – С. 413–414;
543. Назви малят. – С. 414;
544. Назви місця. – С. 414–415;
545. Назви населених пунктів див. Ойконім. – С. 415 (співавтор – В.О. Горпинич);
546. Назви носіїв ознак. – С. 415–416;
547. Назви осіб. – С. 416–417;
548. Назви результатів дії. – С. 417;
549. Назви речовин. – С. 417–418;
550. Назви суб'єктивної оцінки. – С. 418;
551. Ойконім. – С. 450–451 (співавтор – В.О. Горпинич);
552. Оказіоналізми. – С. 432–433 (з доповненнями, співавтор – Л.О. Пустовіт);
553. Основа (словотвірна). – С. 465–466;
554. Основи подільність. – С. 466;
555. Основоскладання. – С. 466;
556. Перифраз. – С. 492;
557. Потенційне слово. – С. 532–533;
558. Похідність. – С. 533;
559. Продуктивність. – С. 556;
560. Синкопа 2. – С. 606;
561. Складне слово. – С. 625;
562. Словоскладання. – С. 639–640;
563. Словотвір. – С. 641;
564. Словотвірна категорія. – С. 641–642;

- 565. Словотвірна модель. – С. 642;
- 566. Словотвірна парадигма. – С. 642;
- 567. Словотвірна система. – С. 642;
- 568. Словотвірна структура слова. – С. 643;
- 569. Словотвірне гніздо. – С. 643–644;
- 570. Словотвірне значення. – С. 644;
- 571. Словотвірний ланцюжок. – С. 644;
- 572. Словотвірний словник. – С. 644–645;
- 573. Словотвірний тип. – С. 645–646;
- 574. Словотворення. – С. 646–648;
- 575. Словотворчий потенціал слова. – С. 648;
- 576. Споріднені слова. – С. 658–659;
- 577. Спосіб словотворення. – С. 659–660;
- 578. Твірне слово. – С. 704;
- 579. Телескопія. – С. 705.
- 580. Універбація. – С. 776;
- 581. Уніфікс. – С. 777;
- 582. Юкстапозит. – С. 842.

Розділ «Структурна, прикладна та математична лінгвістика»

- 583. Машинний переклад. – С. 347.

Персоналії:

- 584. Бацевич Ф.С. – С. 43;
- 585. Вихованець І.Р. – С. 71–72;
- 586. Єрмоленко С.С. – С. 187;
- 587. Карпіловська Є.А. – С. 256;
- 588. Перебийніс В.С. – С. 483;
- 589. Пономарів О.Д. – С. 526;
- 590. Скороходько Е.Ф. – С. 629;

591. Федурко М.Ю. – С. 783;

592. Черниш Т.О. – С. 824.

2008

593. Давні перспективи української елліністики та її нові завдання // Україна - Греція: В зрізі епох. - К., 2008.

594. Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці і словотворенні сучасної української мови // Мовознавство. – 2008. – № 2–3. –С. 136–148. – Доповіді укр. делегації на XIV Міжнародний з'їзд славістів в Охриді (Македонія).

595. Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці і словотворенні сучасної української мови // Динаміка та стабільність лексичних і словотвірних систем слов'янських мов: Збірник доповідей тематичного блоку на XIV Міжнародному з'їзді славістів (10–16 вересня 2008 р., Охрид, Македонія). – К.: Нац. бібліотека України ім. В.І. Вернадського, 2008. – С. 69–100.

596. Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці і словотворенні сучасної української мови // Слов'янські обрії: Зб. наук. праць. НАНУ, Український комітет славістів, НБУ ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – Вип. 2. – С. 286–307.

597. Запозичені основи як виразники кількісних та інших параметричних вимірів у сучасній українській мові // Мовні та концептуальні картини світу. – К.: КНУ, 2008. – Вип. 24. – Ч. 2. – С. 51–57.

598. З комп'ютером – до глибин мови (з нагоди 80-річчя Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України) // Світогляд. Науково-популярний журнал НАНУ. – 2010. – №4. – С. 74–80.

599. Новогрецька література: Антологія. Українські переклади. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана. – 2008. – 344 с. (співукладачі

- О.Д. Пономарів і С.Є. Перепльотчикова). – Бібліотека Української Літературної Енциклопедії: світове письменство.
600. Роль словотворення в сучасній українській номінації // Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська, Л.П. Кислюк. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – С. 134–227.
- Peç.*: Waszakowa Krystyna // Rocznik slawistyczny. Revue slavistique. – Т. LVIII. – Warszawa. – 2009. – S. 192–198.
601. Семантичне ад'єктивне поле зі значенням кількості та інших параметричних вимірів у сучасній українській мові // Українська мова. – 2008. – № 3. – С. 3–25.
602. Українсько–грецька лексикографія: досвід і перспективи // Українське мовознавство. – К.: КНУ, 2008. – Вип. 38. – С. 96–102.
603. Українсько–новогрецький словник: 40 тис. слів. – К.: Вид–во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2008. – 536 с. (співавтори – О.Д. Пономарів, А.О. Савенко).

2009

604. Національно–мовні особливості запозичень у часи глобалізації // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: Вид–во КНУ, 2009. – Вип. 25. – Ч. 2. – С. 49–56.
605. Национально–языковые особенности освоения интернационализмов (на материале современного украинского и новогреческого языков) // Przejawy internacjonalizacji w językach słowiańskich / Red. naukowy Elena Koriakowsewa. – Siedlce: W–stwo Akademii Podlaskiej. – 2009. – С. 99–108.
606. Словообразовательные средства интеллектуализации современного украинского языка // Междунар. науч. симпозиум «Славянские языки и культуры в современном мире»: Труды и материалы. – М.: МАКС Пресс, 2009. – С. 109–110.

607. Словотвірна параметризація лексичної семантики слова // Словообразуване и лексикология. Доклади от Десета международна конференция на Комисията по славянско словообразуване при Международния комитет на славистите. – София, 1–6 октомври 2007 г. / Съставители Василка Радева, Цветанка Аврамова, Юлия Балтова. – София: Университетско издателство «Св. Климент Охридски», 2009. – С. 19–28.
608. Термінування і детермінування в процесах інтелектуалізації сучасної української мови // *Studia Linguistica*. – Вип. III. – К.: Вид-во КНУ, 2009. – С. 100–108.
609. Точна і приблизна кількість як доміантна ознака семантики композитних прикметників у новогрецькій та українській мовах // Мови та культури у новій Європі: контакти і самобутність: Зб доповідей на Міжнар. наук. читаннях, присвячених 70-річчю від дня народження Н.Ф. Клименко. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. – С. 20–32.

2010

610. Взаємозв'язок співвідносних різнорівневих одиниць як критерій зіставлення мов // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 192–198.
611. Внутрішній синтаксис композитних слів у зв'язках із зовнішнім синтаксисом словосполучень–мотиваторів: зіставний аспект // Проблеми сучасної функційно–категорійної граматики. Збірник наукових праць на пошану чл.–кор. НАНУ І.Р. Вихованця. – Донецьк: Ноулідж, 2010. – С. 123–140.
612. Дієслівне основокладання в контрастивному висвітленні // Відображення історії та культури народу в словотворенні: Доповіді XII Міжнародної наукової конференції Комісії зі слов'янського

- словотворення при Міжнародному комітеті славістів (25–28 травня 2010 р., Київ). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 120–132.
613. Дієслівне основокладання у новогрецькій та українській мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 268–339.
614. Елліністика // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 22–29.
615. Запозичення у мовних картинах світу // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 384–387.
616. Зооніми в різних мовних картинах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 353–362.
617. Іменникове основокладання в зіставному аспекті // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 216–267.
618. Категорія відмінка іменника як мотиваційна база словотвірних типів похідних // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 161–168.
619. Конверсія у новогрецькій та українській мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 199–208.
620. Національно–языковые особенности освоения интернационализмов (на материале современного украинского и новогреческого языков) // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 388–395.
621. Неологізми в різних стилях сучасної української та новогрецької мов // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 344–352.
622. Основокладання у процесах лексичної та синтаксичної деривації (зіставний аспект) // Слово а словесност. Сборник в чест на доц. д-р Юлия Балтова. – София: ЕМАС, 2010. – С. 223–235.

623. Ословлення концепту MORE в новогрецькій та українській мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 497–521.
624. Родова категоризація іменників у новогрецькій та сучасній українській мовах // *Studia Linguistica*. – Vol. IV. – К.: Вид-во КНУ, 2010. – С. 11–23.
625. Родова категоризація іменників у новогрецькій та сучасній українській мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 139–154.
626. Словообразовательные средства интеллектуализации современного украинского языка // Новые явления в славянском словообразовании: система и функционирование: Доклады XI Международной научной конференции Комиссии по славянскому словообразованию при Международном комитете славистов / Под ред. Е. В. Петрухиной. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2010. – С. 127–136.
627. Словотвірна мотивація, регулярні, виражені й «нарощені» словотвірні значення (в типологічному аспекті) // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 209–215.
628. Словотвірні паралелізми в сучасній українській та новогрецькій мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 183–191.
629. Спільні історичні запозичення з турецької мови в українській та новогрецькій // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 363–383.
630. Способы глагольного действия в новогреческом и современном украинском языках // Греция и Кипр: язык, культура, страны, народы / Материалы международной научно-практической конференции эллинистов памяти М. Л. Рытовой. – М.: МГИМО–Университет, 2010. – С. 19–30.

631. Типологія і характерологія категорії кількості в новогрецькій та сучасній українській мові // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 522–568.
632. Українсько–грецька лексикографія: досвід і перспективи // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 414–418.
633. Формально–граматична і семантична структура категорії роду іменника в новогрецькій та східнослов'янських мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 120–138.
634. Формотворення і словотворення прикметника у сучасній українській і новогрецькій мовах // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 169–175.
635. Центри духовного тяжіння: про родину Білецьких та Алексіу в контексті українсько–грецьких дружніх зв'язків // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 30–41.
636. Λέξεις ελληνικής καταγωγής ως πηγή σχηματισμού λέξεων στη σημερινή ουκρανική γλώσσα // Українська елліністика: збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – С. 340–343.

2011

637. Легенда української філології // газета «Київський університет». – № 15 (2178), листопад 2011– с. 5.
638. Лінгвокультурологічні студії як засіб формування успішного міжкультурного спілкування // Наука та освіта в сучасному університеті в контексті міжнародного співробітництва. – Маріуполь: Гуманітарний ун–т, 2011. – С. 404 – 405.

639. Новогрецько–українські паралелі у фразеологічному полі розумової діяльності // Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія. Ларисі Григорівні Скрипник. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – С. 74–85.
640. Образний обшир фразеологізмів з компонентом «голова» в українській мовній картині світу // *Studia Linguistica*, Vol. (1). – К.: Вид–во КНУ, 2011. – С. 9–23.
641. Основоскладення у процесах лексичної та синтаксичної деривації (зіставний аспект) // Слово а словесност. Сб. в чест на доц. д–р Юлія Балтова. – Софія. – ЕМАС, 2010. – С. 223–235.
642. Порівняння як основа творення композитних дієслів (зіставний аспект) // Мовні і концептуальні картини світу. – Вип. 33. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 250–258.
643. Тенденції родової категоризації іменників у сучасних українській та новогрецькій мовах // *Rocznik Slawistyczny*, Т. IX, 2011. – С. 71–90.
644. Шляхи пізнання істини у філології (до 100–річчя А.О. Білецького) // Українська мова, 2011. – № 3. – С. 125–137.
645. У самотності мови – своє коріння // Мова і культура. Науковий журнал. – Вип. 14. – Т. I (147). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – С. 17–26.

2012

646. Земська Олена Андріївна (5.XI.1926. Москва – 22.III.2012. Москва) // Українська мова. – 2012. – № 2. – С. 141–143 (співавтор – Карпіловська Є.А.).
647. Його завжди вабила таїна слова // А.О. Білецький. Вибрані праці. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2012, С. 10–20 .
648. Калинович М.Я. / Енциклопедія сучасної України. – Т. 12. – К., 2012. – С. 132.

649. Літературна норма і неологізми // Мова і суспільство // Наукові записки Національного університету «Києво–Могилянська академія», Т. 137, Філологічні науки. – К., 2012. – С. 53–58.
650. Невтомний мандрівник у світі мов // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: «Київський університет», 2012. – Вип. 38(7). – С. 3–7 .
651. Оновлення словотворчих ресурсів як наслідок семантичної інтерференції мов // Творба речі и њени ресурси у словенским језицима: Зборник радова се четрнаесте међународне научне конференције Комисије за творбу речі при Међународном комитету слависта, Београд: Филолошки факултет / Главни уредник Рајна Драгиђевић, 2012. – С. 131–140 .
652. Слово про Вчителя (до 100–річчя А.О. Білецького) // Дивослово. – 2012. – Ч. 1. – С. 33–35.
653. Словотвірна аналогія в метамові перекладних словників // Українська і слов'янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідорові Сидоровичу Паламарчукові. – К.: КММ, 2012. – С. 80–89. – (Серія «Не все спливає рікою часу...»).
654. Текст як підґрунтя семантики композитів та їхніх функцій (типологія і характерологія) // *Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst. Prace Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów / Pod red. Jerzego Sierociuka.* – Poznań: Wyd. PTPN, 2012. – S. 83–90.
655. Шляхи пізнання істини у філології (до 100–річчя А.О. Білецького) // Повідомлення української ономастичної комісії. Нова серія. – 2012. – Вип. 1(16). – С. 110–118.
656. Шляхи розвою української елліністики // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: Київський ун–т, 2012. – Вип. 38. – С. 3–26.
657. Οι μακροχρόνιες παραδόσεις των ελληνικών σπουδών στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Κιέβου «Ταράς Σεβτσένκο» (Довгорічні традиції елліністичних студій у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка) // журнал *Ελληνική διεθνής γλώσσα*. (Грецька міжнародна

- μοва). – Αθήνα. – Έτος 23. Τόμος ΙΑ΄. Τεύχος 1 (86), Ιαν.–Μαρτ., 2012. – Σ. 20–26. (σπiβαvτορ – Α.Ο. Σαvενκο)
658. Οι μακροχρόνιες παραδόσεις των ελληνικών σπουδών στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Κιέβου «Ταράς Σεβτσένκο» (Довгорічні традиції елліністичних студій у Киїvському національному університеті ім. Тараса Шевченка) // журнал Ελληνική διεθνής γλώσσα (Грецька міжнародна мова). – Αθήνα. – Έτος 23. Τόμος ΙΑ΄. Τεύχος 2 (87), Απρ.–Ιουλ. 2012. — Σ. 116–121. (σπiβαvτορ – Α.Ο. Σαvενκο).
659. Οι μακροχρόνιες παραδόσεις των ελληνικών σπουδών στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Κιέβου «Ταράς Σεβτσένκο» (σπiβαvτορ – Α.Ο. Σαvενκο) // Ελληνική διεθνής γλώσσα (Грецька міжнародна мова). – Αθήνα. – Έτος 23. Τόμος ΙΑ΄. Τεύχος 3 (88) Ιουλ.–Σεπτ. – 4 (89) Οκτ.–Δεκ., 2012. — Σ. 224–226. (σπiβαvτορ – Α.Ο. Σαvενκο).

2013

660. Адъективная категория темпоральности в сопоставительном плане (на материале новогреческого и восточнославянских языков) // Золотая строфа. Кубанский ун–т. – Кубань, 2013. – С. 9–11.
661. Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики / спiбаvтори Є.А. Карпіловська, Л.П. Кислюк, В.І. Критська, Т.К. Пуздирева, Ю.В. Романюк; Відп. ред. Є.А. Карпіловська. – К.: ТОВ «КММ», 2013. – 416 с.
- Рец.:* Сніжко Н.В. Новий академічний інтегральний словник у системі знань про українське мовомислення. – Українська мова. – 2014. – № 3. – С. 123–132.
- Kredátusová Jarmila. Aktívne zdroje súčasnej ukrajinskej lexiky: ideografický slovník novej lexiky – Jazyk a kultura, 2015. – S. 134–136.

- Трифонов Р.А. Нове життя нового прагне словника. – Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харків, 2015. – Серія «Філологія». – № 1152. – Вип.72. – С. 236–237.
- Kredátusová Jarmila. Aktívne zdroje súčasnej ukrajinskej lexiky: ideografický slovník novej lexiky – Slavica Slovaca, 2015. – Roč. 50. – Nr.1. – S. 92–94.
662. Базові концепти мови та дериваційний потенціал належних їм слів // *Motivované slovo v lexikálnom systéme jazyka.* – Bratislava: VEDA, 2013. – S. 27–34.
663. За нею були сила слова і мужність духу (до 85-річчя з дня народження Т.М. Чернишової) // Т.М. Чернишова. Вибрані праці. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – С. 350–363.
664. Класична філологія // *Енциклопедія сучасної України.* – Т. 13. – К., 2013. – С. 271–272 (співавтор – Ю.В. Шанін).
665. Клінгер Вітольд–Симеон Павлович // *Енциклопедія сучасної України.* – Т. 13. – К., 2013. – С. 335.
666. Кліх Едвард // *Енциклопедія сучасної України.* – Т. 13. – К., 2013. – С. 344.
667. Лексико–словотвірні категорії складних прикметників у новогрецькій та українській мовах (зіставний аспект) // *Мовні і концептуальні картини світу.* – К.: Вид–во Київського університету, 2013. – Вип. 43. – Ч. 3. – С. 3–12.
668. Наукове кредо і творче довголіття В.С. Перебийніс (до 90-річчя з дня народження) // *Українська мова.* –2013. – № 4. – С. 163–172 (співавтор – Є.А. Карпіловська).
669. На пошану К.М. Тищенка: 50 років досліджень і викладання мов // *Вісник Львівського ун–ту. Серія філологічна.* – 2013. – Вип. 59. – С. 3–10
670. Неоелліністичні студії в Україні // *Неперервна філологія: класичні, візантологічні та неоелліністичні студії в Україні ХХ ст.* – Львів: Львівська політехніка, 2013. – С. 59–96.

671. Нові типи словників сучасної української мови // Лексикографічний бюлетень. – 2013. – № 47. – С. 63–79 (співавтор – Є.А. Карпіловська).
672. Основоскладання у процесах номінації сучасних східнослов'янських мов (у зіставленні з німецькою та новогрецькою) // Слов'янські обрії. – Мовознавство. – К., 2013. – Вип. 6. – Ч. 1. – С. 260–281.
673. Основосложение в процессах номинации современных восточнославянских языков (в сопоставлении с новогреческим и немецким) // Международны з'езд славистаў. Тэзісы дакладаў. Т. 1. – Мовазнаўства. – Мінск, 2013. – С. 206–207.
674. Суфіксальний спосіб і транспозиція в творенні прислівників і прикметників з часовими ознаками // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2013. – Вип. 23. – С. 191–206.

2014

675. Προοπτικές νεοελληνικών γλωσσολογικών και μεταφραστικών σπουδών στην Ουκρανία // Стиль і переклад. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 20–38 (співавтор – А.О. Савенко, авторський переклад).
676. Адъективная категория темпоральности в сопоставительном плане (на материале новогреческого и восточнославянских языков) // Золотая строфа. Кубанский ун–т. – Кубань, 2013. – С. 9–11.
677. Етимологічні пояснення як засіб семантизації термінів у сучасних українських спеціальних словниках // Studia Linguistica. – 2014. – Вип. VIII.– С. 13–19.
678. Перспективи неоелліністичних лінгвістичних та перекладознавчих студій в Україні // Стиль і переклад. – 2014. – Вип. 1(1). – С. 39–52 (співавтор – А.О. Савенко).
679. Словотвірна і фразеологічна параметризація категорії часу // Српске jezik. Студије српске і словенске – година XIX. – 2014. – Београд. С. 395–409.

680. Українська неоелліністика: шляхи розвою // Неперервна філологія: класичні, візантинологічні та неоелліністичні студії в Україні ХХ століття / Н. Клименко, У. Головач, Л. Павленко, А. Савенко, А. Ясіновський. — Львів: Львівська Політехніка, 2014. — С. 122–209 (співавтор – А.О. Савенко).
681. Фразеологізми – визначники часу: паралелі та відмінності в українській і новогрецькій мовах // Українська мова. – 2014. – № 2. – С. 19–34.

2015

682. Взаємозв'язки різнорівневих похідних одиниць як критерії їхнього зіставлення (на матеріалі східнослов'янських та новогрецької мов) // Swetlana Mengel (Hg.): Slavische Wortbildung im Vergleich. Theoretische und pragmatische Aspekte. LIT-Verlag Dr. W Hopf, Berlin 2014 (Slavica Varia Halensia, Bd. 12). – S. 338 – 352.
683. Ендогенні та наслідувальні паралелі в поетичному тексті // Стиль і переклад. – 2015. – Вип. 1(2) – С. 128–155 (новогрецькою мовою), (співавтор – А.О. Савенко)
684. Категорія демінутивності в ад'єктивах східнослов'янських та новогрецької мов // Manjšalnice v slovanskih jeziki: oblika in vloga». – Марибор (Словенія), 2015. – С. 170 – 183.
685. Правила успішного спілкування, сформульовані у фразеологізмах української, російської та новогрецької мов // Українська мова. – 2015. – № 2. – С. 49–66.
686. Простір як відстань у вимірах фразеологізмів сучасної української та новогрецької мов // Осмь десять: Сборник научных статей к юбилею И.С. Улуханова. – М.: Азбуковник: ЛКСРУС, 2015. – С. 253–261.
687. Словотвірний потенціал терміносистеми інформатики // Видатний український мовознавець і просвітник Ю.О. Жлуктенко (1915–1990). – К.: Логос, 2015. – С. 50–64.

688. Термінування і детермінування лексики інформатики і участь у цих процесах запозичень // Мовні і концептуальні картини світу. – КНУ. – 2015. – Вип. 55 (частина 2). – С. 3 – 11.

2016

689. Активні процеси творення суспільної термінології у сучасній українській мові // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К.: Логос, 2016. – Вип. 37. – С. 43 – 54.
690. Міжмовна комунікація і процеси семантичної інтерференції в добу глобалізації // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2016. – Вип. 64. – Ч. 1. – С. 1 – 19.
691. Новогреческий в сопоставлении с восточнославянскими языками // Актуальные проблемы эллинистики. – Краснодар: КубГУ, 2016. – С.17–20.
692. Шевченко в перекладах Я. Рицоса // Шевченківський збірник. – К.: ВГЦ «Київський університет», 2016. – Вип. 1(2). – С. 15–27.

2017

693. Вияв категорії демінутивності в науковому стилі // Українська мова. – 2017. – №2. – С. 3 – 13.
694. Вияв категорії демінутивності в науковому стилі // Українська мова. – 2017. – №1. – С. 29 – 41.
695. Детермінування та термінування лексики в сучасній українській мові // Вплив суспільних змін на розвиток української мови: монографія / Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; Відп. ред. Є. А. Карпіловська. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. – С. 122–230.

696. Колокації, терміни та їхня прагматика в суспільно–політичних та науково–публіцистичних текстах // Рідне слово в етнокультурному вимірі. – Дрогобич: Держ. педуніверситет, 2017. – С. 87–118.
697. Праця на благо української науки // Українська мова. – 2017. – № 2. – С. 136–141 (співавтор – Л. Кислюк).
698. Термінування й детермінування лексики в сучасних українській, російській та новогрецькій мовах // *Dynamika współczesnego słownictwa słowiańskiego w przestrzeni stylowo–funkcjonalnej*, red. Zofia Rudnik–Karwatowa, Warszawa: IS PAN, 2017. – S. 27–45.
699. Українська біологічна термінологія кінця ХХ – початку ХХІ століть: монографія. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. – 212 с.
Рец.: Селігей П. Наука про живе в дзеркалі термінології // Українська мова. – 2018. – № 1. – С. 135 – 139.
700. Як народжується слово. – 2–ге вид., доповн., переробл. – К.: Академперіодика, 2017. – 252 с.

2018

701. Внутрішньомовна і міжмовна міграція термінів як джерело поповнення лексиконів слов'янських мов // Слов'янські обрії. – К., 2018. – Вип. 9. – С. 94–107. – XVI Міжнародний з'їзд славістів. Доповіді української делегації.
702. Універби в терміносистемах східнослов'янських та новогрецької мов // *Univerbacija / Univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova [Elektronski izvor] / Osamnaesta Međunarodna naučna konferencija Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista Univerbacija / Univerbizacija u slavenskim jezicima*, Sarajevo, 4–7. aprila 2017; urednica Amela Šehović. – El. knjiga. – Sarajevo: Slavistički komitet, 2018. – 495 str. – С. 205–221.

Публікації про Н.Ф. Клименко

1. Вихованець І.Р. Клименко Ніна Федорівна // Енциклопедія сучасної України. – К., 2013. – Т. 13. – С. 304–305.
2. Жінки – вчені Києва. – К., 2002. – С. 89–90.
3. Карпіловська Є.А. Вірність покликанню (до 70-річчя від дня народження члена-кореспондента НАН України Ніни Федорівни Клименко) // Українська мова. – 2009. – № 4. – С. 133–138.
4. Карпіловська Є.А. Відданість мові та мовознавству (до 75-річчя члена-кореспондента НАН України Н. Ф. Клименко) // Вісник НАН України. – 2014. – № 10. – С. 81–85.
5. Карпіловська Є. Історія науки крізь життєпис ученого: Ніна Федорівна Клименко (22.10.1939 – 30.08.2018) // Українська мова. – 2018. – № 3. – С. 137–147.
6. Клименко Ніна Федорівна // Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України (1930–2005). Матеріали до історії. Personalia / 1944–2005. – К.: Довіра, 2005. – С. 495.
7. Ніна Федорівна Клименко // Біобібліографія вчених України. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. – 92 с.
8. Ніна Федорівна Клименко // Біобібліографія вчених України. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2014. – 2-ге вид. доп. – 128 с.
9. Плющ М.Я. Клименко Ніна Федорівна // Українська мова: Енциклопедія. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2000. – С. 236–237.
10. Плющ М.Я. Клименко Ніна Федорівна // Українська мова: Енциклопедія. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – С. 254–255.
11. Плющ М.Я. Клименко Ніна Федорівна // Українська мова: Енциклопедія. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана., 2007. – Вид. 3-тє, зі змінами і доповненнями. – С. 264.

12.Хто є хто в Україні. – К.: К.І.С., 2004. – С.411.

Праці, опубліковані за редакцією

Н. Ф. Клименко

Упорядкування та наукове редагування

1. Антологія новогрецької літератури в українських перекладах. Хрестоматія. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 240 с.
2. Відображення історії та культури народу в словотворенні / Упорядкування та наукове редагування разом із Є.А. Карпіловською. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 472 с.
3. Білецький А.О. Вибрані праці / Упорядкування разом із Є.А. Карпіловською, А.О. Савенком. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012 – 792 с.
4. Чернишова Т.М. Вибрані праці / Упорядкування разом із Є.А. Карпіловською, А.О. Савенком. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – 400 с.

Відповідальне редагування

1. Карпіловська Є.А. Конструювання складних словотворчих одиниць (на матеріалі української мови). – К.: Наук. думка, 1990. – 156 с.
2. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови. – К.: Ін-т мовознавства, 1999. – 297 с.
3. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П.. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго – 2008. – 335 с.
4. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К.: Ін-т мовознавства, 1998. – 161 с.

5. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П. Шкільний словотвірний словник сучасної української мови. – К.: Наук. думка, 2005. – 264 с.
6. Критська В.І., Недозим Т.І., Орлова Л.В., Пузирева Т.К., Романюк Ю.В. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: близько 140 000 слів. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 760 с.
7. Неперервна філологія: класичні, візантинологічні та неоелліністичні студії в Україні ХХ століття / Н. Клименко, У. Головач, Л. Павленко, А. Савенко, А. Ясіновський. – Львів: Львівська політехніка, 2014. – 269 с.
8. Обернений частотний словник сучасної української художньої прози. – К.: Спалах, 1998. – 958 с.
9. Словник афіксальних морфем української мови. – К.: Ін-т мовознавства НАН України, 1998. – 435 с.
10. Українська елліністика: Збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 608 с.
11. Федурко М. Морфонологія відіменникового словотворення. – К.–Дрогобич: Вимір, 2003. – 271 с.
12. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник–довідник у 2–х томах. – К.: Вища школа. – 1980–1981. – Т. 1. – 356 с.; Т.2. – 352 с.

Наукове редагування

1. Російсько–український словник–довідник «Порадник ділової людини». – К.: Основи, 1995. – 320 с.
2. Білецький А.О. Про мову та мовознавство. Навч. посібник. – К.: АртЕК, 1996. – 224 с.
3. Російсько–український тлумачний словник з електроенергетики. – К.: НДІ Енергетики, 1998. – 173 с. (співредактор – С.Я. Меженний).

4. Грецьке православ'я в Україні. Зб. наук. статей та матеріалів. – К.: Прайм, 2001. – 231 с.

Рецензент

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень: Підручник. – К.: Академія, 2008. – 240 с.
2. Вакуленко М.О., Вакуленко О.В. Тлумачний словник із фізики. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 768 с.
3. Вихованець І.Р. Таїна слова. – К: Рад. школа, 1990. – 284 с.
4. Гаркавец А.Н.Тюркские языки на Украине (Развитие структуры). – К.: Наук. Думка, 1988. – 176 с.
5. Головач У., Шепель Г. Грецька мова. Койне елліністично–римського періоду. Підручник. – Львів: Видавництво УКУ, 2011. – 492 с.
6. Грещук В.В. Студії з українського мовознавства: вибрані пр. / Василь Грещук ; упоряд. Р Бачкур ; Прикарпат. нац. ун–т ім. В. Стефаника, Ін–т українознав. – Івано–Франківськ : Місто НВ, 2009. 520 с.
7. Грещук В.В. Український відприкметниковий словотвір. – Івано–Франківськ: Плай, 1995. – 208 с.
8. Дрига І.М. Pontica: Тюркологічні студії / І. М. Дрига. – К. : Четверта хвиля, 2010. – 532 с.
9. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови: Морфологія. – Дон.: ДонНУ, 1996. – 437 с.
10. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис. Монографія. – Дон.: ДонНУ, 2001. – 662 с.
11. Зорівчак Р. Боліти болем слова нашого... – Л., 2005. – 296 с.
12. Іліада: кн. VI : [для дітей мол. та серед. шк. віку] / упорядкував і переказ. В. І. Степаненко; худож. М. С. Пшінка. – К. : Епсілон, 2009. – 94 с.

13. Карпіловська Є.А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. – Донецьк: ТОВ «Юго–Восток, Лтд», 2003 – 184 с.
14. Карпіловська Є.А. Вступ до прикладної лінгвістики: Комп'ютерна лінгвістика: підручник. – Донецьк: ТОВ «Юго–Восток, Лтд», 2006. – 188 с.
15. Карпіловська Є.А., Ситар Г.В. Теоретичні та прикладні проблеми комп'ютерної лінгвістики: навч.–метод. посібник / За ред. А.П. Загнітка. – Дон.: ДонНУ, 2006. – 73 с.
16. Ковалик Іван. Вчення про словотвір. Вибрані праці / Упорядник та автор передмови Василь Грещук. – Івано–Франківськ–Львів: Місто НВ, 2007. – Ч.1. – 404 с.
17. Нариси з основоцентричної дериватології / В. Грещук, Р. Бачкур, І. Джочка, Н. Пославська / За ред. В. Грещука. – Івано–Франківськ: Місто НВ, 2007. – 348 с.
18. Ожоган В.М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. – К., 1997. – 231 с.
19. Перепльотчикова С.Є. Практикум з новогрецької мови. Модуль «Домашнє читання: Костас Тахцис «Το τρίτο στεφάνι»» / Навчальний посібник для студентів ІУ курсу спеціальності «Мова та література (новогрецька)». – К.: Екотехнологія, 2012. – 175 с.
20. Пономарів О.Д. Лексика грецького походження в українській мові. – К.: «Просвіта», 2005. – 128 с.
21. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – К.: Либідь, 1992.– 1–ше вид.; 1993. – 2–ге вид.; Тернопіль: Богдан, 2000. – 3–тє вид. – 248 с.
22. Проблеми гуманітарних наук: Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Дрогобич: Редакційно–видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. – Випуск двадцять восьмий. Філологія. – 422 с.
23. Проблемні питання синтаксису: зб. статей. – Чернівці, 1997. – 228 с.

24. Русанівський В.М. Історія української мови: підручник. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.
25. Російсько–український словник / За ред. В.В. Жайворонка. – К.: Абрис, 2003. – 1401 с.; 2006. – 1402 с.
26. Савенко А.О. Основи ділової новогрецької документації: підручник для студентів, що вивчають новогрецьку мову. — К.: «Логос», 2010. — 163 с.
27. Савенко А.О., Столярова А.А. Короткий новогрецько–український словник юридичної та економічної термінології. — К.: Логос, 2010. — 172 с.
28. Скороходько Е.Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу): Монографія. – К.: Логос, 2006. – 99 с.
29. Столярова А.А. Короткий новогрецько–російський юридичний словник. – К.: Логос, 2010. – 168 с.
30. Столярова А. А. Основи новогрецького юридичного перекладу: навч. посібник. – К.: Логос, 2012. – 200 с.
31. Столярова А. А. Вступ до новогрецько–українського економічного перекладу: навч. посіб. – К.: Логос, 2013. – 172 с.
32. Таран А. Конкурування номінацій у сучасній українській мові: тенденції стабілізації нової лексики: монографія. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., 2011. – 232 с.
33. Тищенко К. Етномовна історія прадавньої України. – К.: «Аквілон–Плюс», 2008. – 480 с.
34. Тищенко К. Іншомовні топоніми України. Етимологічний словник–посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 240 с.
35. Тищенко К. Італія і Україна: тисячолітні етномовні контакти. – К.: «Аквілон–Плюс», 2009. – 192 с.
36. Тищенко К.М. Мовні контакти: свідки формування українців. – К.: «Аквілон–Плюс», 2006. – 416 с.

37. Тищенко К. Основи мовознавства: Системний підручник. – К., 2007. – 308 с.
38. Тищенко О.О. Родове оформлення новогрецьких іменників. – К.: Дельта КОРП, 2012. – 184 с.
39. Творчість Григорія Кочура у контексті української культури ХХІ віку: до 100-річчя від дня народження Майстра: матеріали ІV Міжнарод. наук. конф., м. Львів, 15–17 листопада 2008 р. / М-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 328 с.
40. Українська елліністика: Збірник наукових праць. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 608 с.
41. Федурко М.Ю. Українська морфологія: Курс лекцій. Навчально-методичний посібник / Марія Федурко. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. – 192 с.

Член редколегії

1. Актуальні проблеми українського словотвору. Зб. статей / За ред. В. Грещука. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 669 с.
2. Білецький А.О. Вибрані праці / Упоряд. Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська, А.О. Савенко – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012 – 792 с.
3. Вісник Воронежського державного університету (Росія) – Серія «Лінгвістика и межкультурная коммуникация».
4. Українська мова. Науково-теоретичний журнал Інституту української мови НАН України. – 2001–2014 рр.
5. Записки історико-філологічного Товариства Андрія Білецького. – К., 1997–1998 рр. – Вип. І–ІІ.
6. Лінгвістичні студії: зб. наук. праць. – Донецьк: ДонНУ, 2007–2014 рр.. – Вип. 15–28.

7. Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. – К.: «Прайм–М», 2002–2014 рр. – Вип. 6–38.
8. Рідне слово в етнокультурному вимірі: Матеріали II та III міжнародних науково–практичних конференцій. – Дрогобич, 2009. – 456 с.; 2011. – 516 с.
9. Слов’янські обрії. – К. – Вип.5. – 2013. – 273 с.
10. Славянское языкознание. (Росія, Воронеж, Воронежський державний університет).
11. Українська мова: Енциклопедія – К.: Вид–во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана. – 2000. – 752 с. – 1–ше вид.
12. Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид–во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. – 824 с. – 2–ге вид., виправлене і доповнене.
13. Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид–во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2007. – 847 с. – Вид. 3–тє, зі змінами та доповненнями.
14. Українське мовознавство (Київ, КНУ).
15. Українське перекладознавство ХХ століття. Бібліографія. – Львів, 2013. – 628 с.
16. Чернишова Т.М. Вибрані праці / Упоряд. Клименко Н.Ф. Карпіловська Є.А., Савенко А.О. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – 400 с.

Αλφавίτνнй ποααχчнк

Computer Morpheme–Word – Formative Database of the Ukrainian Language and its Application

Equilibrium in the Morphemic Subsystem of Language

The potential of Greek loanwords in the process of wordconstruction in Modern Ukrainian Language

Λέξεις ελληνικής καταγωγής ως πηγή σχηματισμού λέξεων στη σημερινή ουκρανική γλώσσα

Οι μακροχρόνιες παραδόσεις των ελληνικών σπουδών στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Κιέβου «Ταράς Σεβτσένκο» (Довгорічні традиції елліністичних студій у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка)

Προοπτικές νεοελληνικών γλωσσοϋφολογικών και μεταφραστικών σπουδών στην Ουκρανία

Α.Ο. Білецький – поліглот, учений, педагог. Післямова до кн.:

Α.Ο. Білецький. Про мову та мовознавство

Αβρεвіαтура

Αβρεвіація

Αυτοματiзація досліджень з української мови і проблеми мовної синергетики

Αυτοματiзованный анализ морфемной структуры слова

Αυτοματiзований аналіз мови: проблеми і пошуки

Αγλυοτινατιβνiсть в українському словотворенні

Адъективная категория темпоральности в сопоставительном плане (на материале новогреческого и восточнославянских языков)

Ακρονiм

Ακτιβνi процеси творення суспiльної термiнологiї у сучаснiй українськiй мовi

Активні ресурси сучасної української номінації: Ідеографічний словник нової лексики

Активність морфеми

Акцентуаційні властивості прикметникових суфіксів у сучасній українській мові

Акцентуація морфеми

Аломорф

Анализатор омонимии

Аналіз утворення слів типу заріччя, узбережжя за аплікативною моделлю

Антологія «Новогрецька література в українських перекладах».

Апокопа

Аспектологія дієслова в контексті «Українсько–новогрецького словника»

Афікс

Афіксальне словотворення

Афіксоїд

Базові концепти мови та дериваційний потенціал належних їм слів

Бацевич Ф.С.

Безафіксне словотворення

Бумі–Папа Р.

Взаємодія функціональних стилів літературної мови і вплив її на словотвірну систему

Взаємозв'язки кількісних прикметників з оцінними

Взаємозв'язки різнорівневих похідних одиниць як критерії їхнього зіставлення (на матеріалі східнослов'янських та новогрецької мов).

Взаємозв'язки словотвірної і лексичної семантики слів

Взаємозв'язок співвідносних різнорівневих одиниць як критерій зіставлення мов (на матеріалі української та новогрецької мов)

Взаємозв'язок співвідносних різнорівневих одиниць як критерій зіставлення мов

Взаимодействие словообразовательных, лексических и грамматических значений

Вивчення словотвору на основі аплікативної породжуючої моделі

Виміри притягальної сили коренів у морфемній підсистемі мови

Вихованець І.Р.

Вияв категорії демінутивності в науковому стилі

Від універсальної бази лінгвістичних знань до комп'ютерного укладання словників

Відділ структурно–математичної лінгвістики

Відіменникові утворення

Відіменні утворення

Відприслівникові утворення

Він любив Грецію давню і сучасну

Вічне відлуння Григорія Кочура

Внутрішній синтаксис композитних слів у зв'язках із зовнішнім синтаксисом словосполучень–мотиваторів: зіставний аспект

Внутрішньомовна і міжмовна міграція термінів як джерело поповнення лексиконів слов'янських мов

Гібридизація слів як прояв аналогії в словотворенні

Гібридне слово

Глибина слова сучасної української мови

Грецька мова

Грецькі основи в процесах словотворення сучасної української мови

Григорій Кочур та Андрій Білецький (переклади грецької поезії)

Давні перспективи української елліністики та її нові завдання

Двоїстість одиниць морфемної підсистеми мови як ознака її плинної рівноваги

Декомпозиція

Декореляція

Демінутиви в українській біологічній термінології

Депрефіксація

Державність української мови і мовний досвід країн світу

Дериватологія

Дериваційне правило

Дериваційний словник

Деривація

Десуфіксація

Детермінування та термінування лексики в сучасній українській мові

Динамические процессы в синхронной словообразовательной системе, связанные с формированием сложных слов

Динаміка словникового фонду сучасної української мови на тлі міжслов'янських паралелей

Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці й словотворенні сучасної української мови

Дієслівне основокладання в контрастивному висвітленні

Дієслівне основокладання у новогрецькій та українській мовах

До вершин мовознавчої науки. Післямова до книги К.М. Тищенка «Метатеорія мовознавства».

Довжина слова

Елліністи України

Елліністика

Елліністичні студії в Київському національному університеті ім. Т.Г. Шевченка

Елліністка з Божої ласки (до 70-річчя від дня народження Т.М. Чернишової)

Елліністка Тетяна Чернишова

Ендогенні та наслідувальні паралелі в поетичному тексті

Етимологічні пояснення як засіб семантизації термінів у сучасних українських спеціальних словниках

Етнокультурний компонент у мовних картинах світу (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов)

Єрмоленко С.С.

З комп'ютером – до глибин мови

За нею були сила слова і мужність духу (до 85-річчя з дня народження Т.М. Чернишової)

Закони будови морфемної структури слова

Закони конструювання морфемних структур слова

Закономерности строения морфемных и словообразовательных структур слова как проявление взаимодействия языковых подсистем

Закоханий в античність

Запозичені основи як виразники кількісних та інших параметричних вимірів у сучасній українській мові

Запозичення у мовних картинах світу

Збільшувальні утворення

Зворотна деривація

Земська Олена Андріївна

Зменшувальні утворення

Зооніми в мовних картинах світу

Зооніми в різних мовних картинах

Зрощення

Изучение семантики сложного слова

Интернационализмы турецкого происхождения в новогреческом и восточнославянских языках

Использование ЭВМ при изучении морфемной и словообразовательной структуры слова

Іменникове основокладання в зіставному аспекті

Інтерфікс

Інфікс

Його завжди вабила таїна слова

К.М. Тищенко. Учений–поліглот

Калинович М.Я.

Калька

Карпіловська Є.А.

Категорія відмінка іменника як мотиваційна база словотвірних типів похідних

Категорія демінутивності в ад'єктивах східнослов'янських та новогрецької мов

Категорія роду іменника в сучасній українській та новогрецькій мовах

Кількісно–оцінні складні прикметники в сучасній українській мові

Кількість у вимірах великого і малого (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов)

Класична філологія

Клінгер Вітольд–Симеон Павлович

Кліх Едвард

Колокації, терміни та їхня прагматика в суспільно–політичних та науково–публіцистичних текстах

Композит

Композиція основ

Конверсія в сучасній українській та новогрецькій мовах

Конверсія в українській, російській, німецькій та новогрецькій мовах

Конверсія словотвірна

Конверсія у новогрецькій та українській мовах

Конфікс

Концепт «море» у сучасній українській та новогрецькій мовах

Корінь

Ланцюжок морфем

Легенда української філології

Лексика грецького походження як джерело словотворення в сучасній українській мові (Λέξεις ελληνικής καταγωγής ως πηγή σχηματισμού λέξεων στη σημερινή ουκρανική γλώσσα)

Лексико–словотвірні категорії складних прикметників у новогрецькій та українській мовах (зіставний аспект)

Лексические, синтаксические и фразеологические параллелизмы в новогреческом и восточнославянских языках

Леонід Глібов. Зібрання творів. Т.1, 2.

Леся Українка

Лінгвістичні продукти машинного «Морфемно– словотвірного фонду української мови» як об'єкт теоретичного вивчення мови

Лінгвокультурологічні студії як засіб формування успішного міжкультурного спілкування

Літературна норма і неологізми

М. Тріандафілідис. «Мала граматика новогрецької мови» (український переклад).

Макаронізми в сучасній українській літературній мові

Машинний переклад

Машинний фонд мови як основа нового етапу розвитку мовознавства

Машинные словари морфемно–словообразовательного фонда украинского языка

Міжмовна комунікація і процеси семантичної інтерференції в добу глобалізації

Місце композитних прикметників у формуванні семантичних полів

Місце словотворення у функціонально–категорійній граматиці мови

Мовна синергетика як теорія систем із саморегулюванням і як складник комп'ютерної лінгвістики

Мовні питання грецької меншини в Україні

Мовні питання перекладу кн. Хр. Яннараса «Нарис вступу до філософії»

Мовознавство і комп'ютеризація

Монема

Морф

Морфема

Морфемі української мови

Морфеміка

Морфеміка - обов'язковий компонент граматики сучасної української мови

Морфеміка і словотворення як частини категорійної граматики української мови

Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення

Морфемна будова слова

Морфемна структура слова як одиниця типологічного опису мов

Морфемний словник

Морфемний шов

Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові

Морфемно–словообразовательный фонд современного украинского языка: принципы организации и перспективы использования

Морфемно–словотвірний фонд української мови та його функції в машинному фонді мови

Морфемно–словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно–довідкова система

Морфологічна будова композитів

Морфологічний спосіб творення

Морфонема

Морфонологія

Морфотактика

Морфотактика основ у сучасній українській мові

Морфофонемне правило

Мотивація

Моція

На пошану К.М. Тищенка: 50 років досліджень і викладання мов

Назви виконавців дії

Назви дій

Назви діячів

Назви жителів

Назви за належністю

Назви за подібністю

Назви за фахом

Назви знарядь

Назви малят

Назви міри в сучасній українській та новогрецькій мові. Рукопис.

Назви місця

Назви населених пунктів

Назви носіїв ознак

Назви осіб

Назви осіб у сучасній українській періодиці

Назви приблизної кількості у новогрецькій та сучасній українській мові

Назви приблизної міри в новогрецькій та сучасній українській мовах

Назви результату дії

Назви речовин

Назви суб'єктивної оцінки

Накладання морфем

Нарощення морфем

Наукове кредо і творче довголіття В.С. Перебийніс (до 90-річчя з дня народження)

Национально–языковые особенности освоения интернационализмов (на материале современного украинского и новогреческого языков)

Національно–мовні особливості запозичень у часи глобалізації

Невтомний мандрівник у світі мов

Неоелліністичні студії в Україні

Неологізми в різних стилях сучасної української та новогрецької мов

Неологізми в семантичних полях ад'єктивної лексики

Неологізми в сучасній українській та новогрецькій мовах

Неологізми та okazіоналізми в сучасному українському науково–технічному стилі

Неологізування в українській мові в часи глобалізації

Нові підходи до укладання комп'ютерних словників

Нові типи словників сучасної української мови

Новогрецька література: Антологія. Українські переклади.

Новогрецько–український словник (близько 22000 слів). Літери П - О.

Новогрецько–український словник. Видання друге (доповнене і перероблене)

Новогрецько–українські паралелі у фразеологічному полі розумової діяльності

Новогреческий в сопоставлении с восточнославянскими языками

Новотворення чи мавпування

Нульова морфема

О функциональном подходе к объяснению словообразовательных явлений

Об изучении новогреческого языка в Украине

Об изучении словообразовательных отношений в украинском языке

Образний обшир фразеологізмів з компонентом «голова» в українській мовній картині світу

Обрії творчого пошуку професора А.О.Білецького

Однотипність синтаксичних еквівалентів як основа формування
однорідної семантики

Оказіоналізми

Оновлення словотворчих ресурсів як наслідок семантичної інтерференції
мов

Ословлення концепту МОРЕ в новогрецькій та українській мовах

Основа (словотвірна)

Основи морфеміки сучасної української мови

Основи подільності

Основные принципы словообразовательного группирования сложных
слов

Осново– і словоскладання у процесах номінації сучасної української мови

Основоскладання

Основоскладання у процесах лексичної та синтаксичної деривації
(зіставний аспект)

Основоскладання у процесах номінації сучасних східнослов'янських мов
(у зіставленні з німецькою та новогрецькою)

Основосложение в процессах номинации современных
восточнославянских языков (в сопоставлении с новогреческим и
немецким)

Парадигма прикметників

Парадигмы прилагательных с первой адъективной основой

Парадигмы словоизменения прилагательных в современном украинском
языке

Паремические параллелизмы в новогреческом и украинском языках

Перебийніс В.С.

Передмова. У кн.: Обернений частотний словник сучасної української
художньої прози

Передмова. У кн.: Словник афіксальних морфем української мови.
Передмова: Шкільний словотвірний словник сучасної української мови
Перифраз
Перспективи неоелліністичних лінгвістичних та перекладознавчих студій
в Україні
Позиція морфеми
Пономарів О.Д.
Порівняння як основа творення композитних дієслів (зіставний аспект)
Породження слова з морфем
Постфікс
Потенциальные и реализованные слова
Потенційне слово
Похідність
Правила успішного спілкування, сформульовані у фразеологізмах
української, російської та новогрецької мов
Правопис і унормування реєстру словників
Практичний курс новогрецької мови
Праця на благо української науки
Префікс
Префіксальна частина. У кн.: Словник афіксальних морфем української
мови
Прикметники сучасної української мови з модальними значеннями
Принципи лексико–словотворчого групування складних прикметників
Принципы семантизации слов в существующих словарях
Про вивчення новогрецької мови в Україні
Про вивчення семантики словотворчих одиниць
Про закономірності сполучуваності афіксів сучасної української мови
Про невикористані можливості словотвору української мови
Про функціональний підхід до пояснення словотворчих явищ

Проблеми омографії та омонімії при автоматичному укладанні морфемних словників

Проблеми систематизації науково–технічної термінології та її лексикографічна параметризація

Проблеми функціональної граматики. [Рец. на кн.: Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia]

Продуктивність

Простір як відстань у вимірах фразеологізмів сучасної української та новогрецької мов

Реклама як джерело запозичень у сучасній українській мові

Рівновага в морфемній підсистемі мови

Родова категоризація іменників у новогрецькій та сучасній українській мовах

Розмежування лексичних омонімів за допомогою словотворчих засобів

Роль антонімії у формуванні семантичних полів

Роль словотворення в сучасній українській номінації

Семантичне ад'єктивне поле зі значенням кількості та інших параметричних вимірів у сучасній українській мові

Семінар із структурної лінгвістики (V, 1969, Івано–Франківськ)

Симметрия и асимметрия в морфемной структуре слова

Симметрия и асимметрия в морфемных структурах слов современного украинского языка

Синкопа

Синтаксичні деривати в сучасній російській та українській мовах

Синтаксичні потенції частин мови та їхній вплив на реалізацію словотвірних категоріальних значень (на матеріалі сучасної української та новогрецької мов)

Система афіксального словотворення сучасної української мови

Складне слово

Складні випадки словотворення
Складні іменники із значенням абстрактної дії
Складні слова та проблема їх гніздування
Скороходько Е.Ф.
Словарь морфем украинского языка
Слово про Вчителя (до 100-річчя А.О. Білецького)
Словообразовательная структура и семантика сложных слов в современном украинском языке
Словообразовательные гнезда слов как объект типологического изучения
Словообразовательные средства интеллектуализации современного украинского языка.
Словоскладання
Словоскладання. Абревіація
Словотвір
Словотвір у новій академічній граматиці української мови
Словотвір: теорія і практика [Рец. на кн.: А.Н. Тихонов.
Словообразовательный словарь русского языка, в 2 т.]
Словотвірна аналогія в метамові перекладних словників
Словотвірна і фразеологічна параметризація категорії часу
Словотвірна категорія
Словотвірна модель
Словотвірна мотивація, регулярні, виражені й «нарощені» словотвірні значення (в типологічному аспекті)
Словотвірна парадигма
Словотвірна параметризація лексичної семантики слова
Словотвірна система
Словотвірна структура слова
Словотвірне гніздо
Словотвірне значення
Словотвірний ланцюжок

Словотвірний потенціал грецизмів у сучасній українській мові

Словотвірний потенціал слів - виразників концепту «море» у сучасній українській та новогрецькій мовах

Словотвірний потенціал твірних як критерій типологічного опису мов

Словотвірний потенціал терміносистеми інформатики

Словотвірний словник

Словотвірний тип

Словотвірні можливості англіцизмів у сучасній українській мові

Словотвірні паралелізми в сучасній українській та новогрецькій мовах

Словотвірні паралелізми в сучасній українській та новогрецькій мовах (на матеріалі похідних дієслів)

Словотвірно–лексичні значеннєві зв'язки слів, що належать одному концепту

Словотворення

Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові

Словотворчий потенціал слова

Словотворчі моделі сучасної української художньої прози

Сложные глаголы в новогреческом и украинском языках

Співець українського народу (стаття про Т. Шевченка)

Спільні запозичення з турецької в сучасній українській та новогрецькій мовах

Спільні історичні запозичення з турецької мови в українській та новогрецькій

Сполучуваність ознак змінних прикметників у межах слова.

Споріднені слова

Спосіб словотворення

Способи класифікації словозмінних парадигм.

Способы глагольного действия в новогреческом и современном украинском языках

Створення російсько–українського словника з електроенергетики
Структура лексико–семантичного поля
Структурна характеристика слова
Структурні властивості словозмінних основ прикметників.
Структурно–типологічне зіставлення словотворчих систем української і новогрецької літературних мов на основі АПМ
Структурные уровни языка и методы их изучения
Субморф
Суфікс
Суфіксальний спосіб і транспозиція в творенні прислівників і прикметників з часовими ознаками

Талант, помножений на працю (до 70–річчя Зорівчак Р.П.)
Твірне слово
Текст як підґрунтя семантики композитів та їхніх функцій (типологія і характерологія)
Телескопія
Тенденції мовного розвитку в сучасному українському газетному стилі
Тенденції родової категоризації іменників у сучасних українській та новогрецькій мовах
Термінування і детермінування в процесах інтелектуалізації сучасної української мови
Термінування і детермінування лексики інформатики і участь у цих процесах запозичень
Термінування й детермінування лексики в сучасних українській, російській та новогрецькій мовах
Типологічне вивчення дієслів сучасної української і новогрецької мов
Типологічне вивчення словотворчих систем у синхронічному аспекті (на матеріалі української, російської, новогрецької мов)

Типологія і характерологія категорії кількості в новогрецькій та сучасній українській мові

Точна і приблизна кількість як домінуюча ознака семантики композитних прикметників у новогрецькій та українській мовах

Тут навіть згаслі мови – як тепла долоня понад віки (про унікальний музей зі статусом навчального)

Тюркізми в українській та новогрецькій мовах

Українська біологічна термінологія кінця ХХ – початку ХХІ століть

Українська мова в стані оновлення

Українська неоелліністика: шляхи розвою

Українсько–грецька лексикографія: досвід і перспективи

Українсько–новогрецький словник

Універбація

Універби в терміносистемах східнослов'янських та новогрецької мов

Унікальний світ впорядкованої мовної стихії

Уніфікс

Усічення

Федурко М.Ю.

Фонемна структура морфеми

Формально–граматична і семантична структура категорії роду іменника в новогрецькій та східнослов'янських мовах

Формант

Формотворення і словотворення прикметника у сучасній українській та новогрецькій мовах

Фразеологізми – визначники часу: паралелі та відмінності в українській і новогрецькій мовах

Фузія

Функціонально–парадигматический аспект морфемной подсистемы языка

Функциональные и семантические корреляции единиц в подсистеме
сложных слов

Функція морфеми

Христос Яннарас. Неперервна філософія «Αδιάρρηκτη φιλοσοφία». Нариси
вступу до філософії. Переклад з новогрецької

Центри духовного тяжіння: про родину Білецьких та Алексіу в контексті
українсько–грецьких дружніх зв'язків

Час усталювати державний статус української мови

Час усталювати державний статус української мови та її норми

Частиномовна належність неологізмів – композитів та юкстапозитів у
сучасній українській мові

Частотний словник сучасної української художньої прози / Пробний
зошит/

Частотний словник сучасної української художньої прози у 2–х т.

Черниш Т.О.

Шевченко в перекладах Я. Рицоса

Шкільний словотвірний словник сучасної української мови.

Шляхи пізнання істини у філології (до 100–річчя А.О. Білецького)

Шляхи розвою української елліністики

Шоу запозичених слів

Эллинистика в Киевском национальном университете им. Т.Г. Шевченко

Юкстапозит

Язык как единство реализованного и потенциального

Як народжується слово

Як народжується слово: науково–популярне видання

Іменний покажчик

Bosak J.	Джочка І.Ф.
Buzassyova K.	Дрига І.М.
Драгићевић Рајна	Єрмоленко С.С.
Klaus G.	Жайворонок В.В.
Koriakowsewa Elena	Жлуктенко Ю.О.
Kowalik K.	Загнітко А.П.
Mengel Swetlana	Зверєв А.Д.
Rudnik–Karwatowa Zofia	Земська О.А.
Sierociuk Jerzy	Зорівчак Р.П.
Šehović Amela	Калинович М.Я.
Waszakowa Krystyna	Карабекова С.
Аврамова Цветанка	Карпіловська Є.А.
Алексіу Е.	Кислюк Л.П.
Андрющенко В.М.	Клінгер В.–С. П.
Ардонсо В.А.	Кліх Е.
Балтова Юлія	Ковалик І.І.
Бацевич Ф.С.	Кожуховська Ю.В.
Бачкур Р.О.	Кочур Г.П.
Білецький А.О.	Кретов А.А.
Білоус Марія	Кривоносов А.Т.
Вихованець І.Р.	Критська В. І.
Волоцкая З.М.	Левицький В.
Гаврилова Т.О.	Лукашанець О. О.
Гаркавец А.Н.	Любченко Г.В.
Глібов Леонід	Мартінова Г.І.
Головач У.	Недозим Т. І.
Гольденберг Л.	Огієнко І.І.
Грещук В.В.	Ожоган В.М.

Орлова Л.В.
Павленко Л.
Паламарчук Л.С.
Перебийніс В.С.
Перепльотчикова С.Є.
Петрухина Е.В.
Поважна В.
Полюга Л.М.
Пономарів О.Д.
Попович Н.М.
Пославська Н.М.
Потебня О.О.
Прыгодзіч М.Р.
Пуздирева Т. К.
Радева Василка
Рицос Я.
Романюк Ю. В.
Русанівський В.М.
Рытова М.Л.
Селігей П.
Семчинський С.В.
Ситар Г.В.
Сікорська З.С.
Скороходько Е.Ф.
Скрипник Л.Г.
Соколовская Ж.П.
Степаненко В.І.
Столярова А.А.
Таран А.
Тихонов О. (Тихонов А.Н.)

Тищенко К.М.
Тищенко О.О.
Тріандафіллідис М.
Українка Леся
Улуханов И.С.
Федурко М.Ю.
Черниш Т.О.
Чернишова Т. М.
Шевченко Т.Г.
Шелихова Н.Т.
Шепель Г.
Яннарас Хр.
Ясіновський А.

Показчик співавторів

Араджіоні М.А.
Вихованець І.Р.
Гончарук М.Л.
Даниленко Л.І.
Іванова Т.В.
Карпіловська Є.А.
Кислюк Л.П.
Комарова Л. І.
Критська В.І
Меженний С.Я.
Мишанич О.В.
Недозим Т.І.
Нижник Л.Г.
Орлова Л.В.
Паламарчук Л.С.
Перебийніс В.С.
Пономарів О.Д.
Пуздирєва Т.К.
Родніна Л.О.
Романюк Ю.В.
Русанівський В.М.
Савенко А.О.
Скибицька Н.В
Чердаклі А.М.
Чернухін Є.К.
Шанін Ю.В.
Ярун Г.М.

Н.Ф.Клименко – науковий консультант докторських дисертацій

1. Федурко М.Ю. Морфологія відіменникового словотворення в сучасній українській мові. Спеціальність 10.02.01. – українська мова. Автореф. дис. ... докт. філол. наук. – К., 2005. – 36 с.

Н.Ф. Клименко – науковий керівник кандидатських дисертацій:

- 1 Карпіловська Є.А. Конструювання дієслівних зон словотвірних гнізд (на матеріалі українських дієслів звучання). Спеціальність 10.02.21 – структурна, прикладна і математична лінгвістика. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Ленінград: Ленінградський орденна Леніна й орденна Трудового Червоного прапора державний університет ім. А.О. Жданова, 1987. – 19 с.
2. Гаврилова Т.О. Іменники – назви осіб за місцем проживання (словотвір катойконімів у говірках Середнього Придніпров'я. Спеціальність 10.02.02. – українська мова. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: орденна Трудового Червоного Прапора Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР, 1988. – 17 с.
3. Товкайло Т.І. Наголошення суфіксальних іменників чоловічого роду в сучасній українській мові. Спеціальність 10.02.02. – українська мова. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: Київський державний педагогічний інститут ім. М.П. Драгоманова, 1993. – 14 с.
4. Кислюк Л.П. Словотвірний потенціал запозичень у сучасній українській літературній мові (на матеріалі англійських та німецьких запозичень. Спеціальність 10.02.15 – загальне мовознавство. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: Інститут української мови НАН України, 2000. – 17 с.
5. Середницька А.Я. Ідеографічний поділ дієслівної лексики в сучасній українській мові. Спеціальність 10.02.15 – загальне мовознавство. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, 2001. – 16 с.
6. Перепльотчикова С.Є. Відтворення ідіостилю Нікоса Казандзакіса в

- українських перекладах. Спеціальність 10.02.16 – перекладознавство. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. – 21 с.
7. Савенко А.О. Новогрецька фразеологія та її відтворення в українських перекладах романів Н. Казандзакіса та С. Міривіліса. Спеціальність 10.02.16 – перекладознавство. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006. – 20 с.
8. Столярова А.А. Комунікативно–прагматичні виміри новогрецьких законодавчих документів (на матеріалі кримінального, кримінально–процесуального кодексів Греції та інших юридичних текстів). Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2007. – 20 с.
9. Мойсієнко О.А. Структурно–семантичні та функціональні особливості ремарки в художньому тексті (на матеріалі творів А. Зеї). Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2008. – 20 с.
10. Павловська З.В. Синтаксис знахідного відмінка в новогрецькій мові. Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2009. – 20 с.
11. Любченко Т.В. Перехідність як тип валентності дієслова в сучасній новогрецькій мові. Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т.Шевченка, 2009. – 21 с.
12. Тищенко О.О. Граматичний рід у системі категорій іменника новогрецької мови. Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – 20 с.

13. Ардонсо В.А. Семантика і синтаксична структура безособових речень у новогрецькій мові. — Спеціальність 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. – 20 с.
14. Попович Н.М. Відтворення давньогрецької тринітарної термінології в українській богословській терміносистемі (на матеріалі християнської догматичної літератури 351–362 років). 10.02.16 – перекладознавство. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Одеса: Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського, 2015. – 20 с.
15. Кожуховська Ю.В. Концепт ПОДОРОЖ у новогрецькій поезії ХХ ст.: лінгвокультурний та етнолінгвістичний аспекти, 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови (новогрецька мова). Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2018. – 17 с.